

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

TRAUKINYS PER PUNSKĄ? – „Aušros“ inf.	3
PLINTA NAUJAS „TIKĖJIMAS“ – TIKIMA DUOMENŲ GALIA – Petras Maksimavičius	5
AR TEKĖSI UŽ MANĘS? – Jurgita Stankauskaitė	16

KULTŪROS BARUOSE

SUVALKIEČIAI KURŠĖNUOSE – Suvalkų lietuvių teatro artistai ..	7
GIEDAME LIETUVOS VALSTYBĖS HIMNĄ „TAUTIŠKĄ GIESMĘ“	8
MINDAUGINĖS SEINUOSE – Dalia Astrauskienė	10
DARIAUS IR GIRĖNO TRANSATLANTINIO SKRYDŽIO 86-OSIOS METINĖS – Monika Maršalaitė	12
NAVINYKŲ KAIMO KAPINAITĖSE – ŠVENTĖ! – Dalyvis	13
NAUJA KOPLYTĖLĖ ŽILINSKŲ SODYBOJE – Božena Bobinienė	14

ŠVIETIMAS

AR LIETUVIŲ CHARTOS NUOSTATOS AKTUALIOS ŠIANDIENOS LIETUVIAMS, GYVENANTIEMS SUVALKŲ TRIKAMPYJE? – Julija Balulytė	15
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGA IŠEIVIJOJE – Vytautas Pečiulis	18
NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ DALYVIAI FELIKSAS IR VIKTORAS KUCKAILIAI – Gintaras Lučinskas	21

SKELBIMAI

VAIKŲ LAISVALAIKIO ANIMATORĖ – „HAPPY CHILDREN“ – Onutė Valenskienė	24
--	----

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Pražydo linai mėlynai... (Valdo Žilionio nuotr.)
Punsko dienos – Žolinės 2019

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel. / faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistas, korektorius Kazys Linka
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2019-07-24.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.). Skambučio kaina pagal operatoriaus tarifus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spausdos, radijo ir televizijos
rėmimo fondas
(7000 eurų parama).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Liepos 12 d. Vilniuje vyko naujojo prezidento Gitano Nausėdos inauguracija, o po 4 dienų jis išvyko pirmojo užsienio vizito į Lenkiją. Akivaizdu, kad prezidentas bando atšildyti per pastaruosius 10 metų atvėsusius santykius tarp Vilnius ir Varšuvos. Gal tai ir teisingas siekis, tik kyla klausimas – kokia kaina? Beje, šį kartą, pasak žiniasklaidos, prezidentas prieš važiuodamas į Lenkiją buvo susitikęs su Lietuvos lenkiškų mokyklų direktoriais. Kalbėjosi apie jų poreikius. Po to Švietimo, mokslo ir sporto ministerija leido suteikti ilgosios gimnazijos statusą lenkiškai Simono Konarskio mokyklai. Su Lenkijos lietuviais prieš Lietuvos prezidento vizitą niekas nesusitiko ir žiniasklaida nepranešė, ar Varšuvoje buvo kalbama apie mūsų problemas. Tik po visų oficialių susitikimų naujasis Lietuvos vadovas vakare 19 val. atvyko į Lietuvos ambasadą susitikti su vietos lietuviais.

Nežinia, ar tai prezidento vizito Lenkijoje, ar susitikimo su Europos Tarybos atstovais, kurie vertina tautinių ir etninių mažumų konvencijos įgyvendinimą Lenkijoje pasekmė, bet pajudėjo Suvalkų lietuvių vaikų darželio reikalai. Dar praeitą savaitę Suvalkų miesto švietimo skyrius pasikvietė Lenkijos lietuvių bendruomenės, Vyskupo Antano Baranausko fondo ir Lenkijos lietuvių draugijos vadovus ir pasiūlė padėti ieškoti tinkamų patalpų vaikų darželiui. Taigi, mieli suvalkiečiai, ankstesniame „Aušros“ numeryje pranešėme liūdną žinią, kad rastos patalpos yra netinkamos, o šiandien informuojame – tikrai yra vilčių, kad jau nuo rugsėjo 2 d. vaikučiai Suvalkuose galės lankyti lietuvišką darželį!

Mieli skaitytojai, puikių Jums atostogų, kitas „Aušros“ numeris – jungtinis ir jį gausite jau rugpjūčio pabaigoje.

Traukinys per Punkską?

„AUŠROS“ INF.

Liepos 17 d. suwalki24.pl rašė, kad 1852–1862 metais, caro laikais tiesiant geležinkelį, vėžė turėjo kirsti Punkską, tačiau kaip pasakojama, tuometiniai miestelio gyventojai nepardavė savo žemės. Yra ir kitas aiškinimas, kad punskiečiai nedavė reikiamo kyšio, o Trakiškės gyventojai davė ir dėl to per jų kaimą buvo nutiestas geležinkelis. Šiandieną galime tik apgailestauti, kad istorija taip susiklostė. Tikriausiai anuomet Punkskui tai būtų suteikę daug privatumų, jei traukinys būtų nutiestas per miestelį. Pirmiausia, būtų pagerėjęs miestelėnų susisiekimas su pasauliu. Tačiau ar šiandien tas pats argumentas vis dar aktualus? Anaiptol. Šiandienos punskiečių pagrindinė susisiekimo priemonė yra automobilis, o beje, jei kalbama apie 250 km greičio traukinį, tikrai jis nestos tokio dydžio miesteliuose kaip Punkskas. Ankstyvą pavasarį prasidėjusios kalbos apie galimą geležinkelio vėžės tiesimą per Punkską vis nenutyla, o įgauna vis kitą išraišką.

Ypač, kai paaikškėjo, kad tos kalbos visai nėra iš piršto laužtos, o žemėlapi su traukinių stoties ir vėžės planu atsiuntė pati Lenkijos geležinkelių bendrovė (PKP). „Aušroje“ esame rašę, kad Punksko valsčiaus viršaitis nusiuntė raštą, kuriame išdėstė, kodėl nesutinkas, kad vėžė eitų per miestelį. Liepos 5 d. geležinkelių strategijos departamento direktoriaus pavaduotojas atsiuntė atsakymą, kurio turinį pateikiame:

Atsakydama į Jūsų 2019 m. gegužės 22 d. raštą Nr. D. 6721.1.2018 dėl svarstomo WVILA/VIIB varianto ir traukinių stoties Punske atsisakymo Lenkijos geležinkelių bendrovė (PKP Polskie Linie Kolejowe S. A.), ruošdama projekto „E75 linijos ruožo Balsogė–Suvalkai–Trakiškė (valstybės siena) darbai, ruožo Elkas–Trakiškė (valstybės siena) II etapas“ priešprojektinius pasiūlymus, praneša, kad svarstomi trys investicijos variantai:

- *W II, kai greitis $V = 160 \text{ km/h}$,*

- *W III, kai greitis $V = 200$ km/h,*
- *WVIA/IIB, kai greitis $V = 250$ km/h.*

Taip pat pranešame, kad pagal WII ir WIII maršrutas numatomas per Trakiškę, o papildomo varianto WVIA/IIB maršrutas eitų per Punsko miestelį – yra optimalus, norint pasiekti greitį $V = 250$ km/h, atsižvelgiant į jungties su Lietuvos vėžę vietą pasienyje.

Šių variantų techninė ir akustinė analizė bus atliekama vėlesniu projekto įgyvendinimo etapu, t. y. paskutinį šių metų ketvirtį. Baigus analizę, bus apibrėžti parametrai ir parinkta stoties vieta Punske.

Būtina pabrėžti, kad nauja pasienio stoties Punske vieta, be kita ko, siekiama stipriai pagerinti Punsko ir aplinkinių vietovių gyventojų susisiekimo prieinamumą. Įgyvendinus projektą padaugėtų traukinių, kuriais būtų galima vykti, pvz., į Suvalkus,

Balstogę, Varšuvą ir Baltijos šalis. Atsižvelgiant į tai, nereikėtų iš anksto atmesti galimybės perkelti pasienio stotį į Punską, nes vėlesniais mastu tai gali duoti daug naudos, tarkime, geležinkelio transporto privalumų įgyvendinant darniosios plėtros politiką. Jeigu būtų pasirinkta E75 liniją tiesti per Punską, reikėtų nugriauti nedidelį kiekį gyvenamųjų namų ir ūkinių pastatų. Stengsimės sumažinti poveikį užstatymui ir galimo griovimo apimtis.

Šiuo metu E75 linijos maršrutas ir techniniai parametrai derinami su Lietuvos Respublika, todėl nurodyti konkretų maršrutą, kur bus tiesiama vėžė, būtų įmanoma tik baigus pagrindinę galimybių studijos dalį, kurią numatoma parengti paskutinį šių metų ketvirtį.

**Strategijos departamento
direktoriaus pavaduotojas
Adrian Karwat**

Liepos pradžioje vyko draugijos „Sūduva“ ir prie pat būsimos geležinkelio stoties ir vėžės atsidursiančių gyventojų, kurių namus reikėtų griauti, jeigu vėžė būtų tiesiama pagal WVIA/IIB variantą, ir jų kaimynų susirinkimas. Susikūrė protesto komitetas, kuris bendradarbiaudamas su Punsko savivaldybe renka parašus prieš šį „Rail Baltica“ projekto variantą. Parašų jau baigiama surinkti.

Lenkijos lietuvių bendruomenė ir kitos lietuvių organizacijos raštu kreipėsi į Lenkijos ir Lietuvos premjerus, prašydamos, kad „Rail Baltica“ maršrutą būtų renkama ne per Punsko miestelį. Lenkijos lietuvių bendruomenės ir kitų lietuviškų organizacijų rašte rašoma:

Gerbiamas Ministre Pirmininke,

mus pasiekė informacija, kad tiesiant tarptautinę geležinkelio liniją E75 pagal vieną iš variantų WVIA/VIIB vėžę planuojama tiesti per Punską ir pačiame miestelyje statyti traukinių stotį (šiuo metu tiek vėžė, tiek stotis yra apie 2 km nuo Punsko). Deja, tokie planai mums yra visiškai nepriimtini, kadangi griaua ligšiolinę miestelio infrastruktūrą. Pagal šį projektą numatoma griauti gyvenamuosius namus, o kitų gyventojų, kuriems šalimais būtų nutiesta vėžė, negrįžtamai pakeistų gyvenimo kokybę, jų nekilnojamas turtas visiškai nuvertėtų. Be to, vėžė atkirstų dalį Punsko gyvenamųjų namų nuo likusios miestelio dalies.

Suvokiame, kad XXI amžiuje tokio tipo investicijos tiek Lenkijai, tiek Lietuvai yra labai reikalingos ir svarbios, tačiau manome, kad yra galimybių aplenkti vienintelį Lenkijoje likusį lietuvišką miestelį. Punkskas laikomas Lenkijos lietuvių sostine. Nuo neatmenamų laikų čia įsikūrusi lietuvių tautinė mažuma gyvena kompaktiškai savo etninėse žemėse, per šimtmečius suformavo savo tradicijas. Punkskas tapo jos kultūros centru – tai vienintelė gyvenvietė, kur daugumą gyventojų sudaro lietuviai, čia veikia vaikų darželis, pagrindinė mokykla ir licėjus, kur mokymas vyksta gimtąja lietuvių kalba. Punske yra leidžiami lietuviški periodiniai leidiniai, čia veikia leidykla, kur spausdinamos lietuviškos knygos, bažnyčioje atnašaujamos pamaldos lietuvių kalba, yra du etnografiniai muziejai, Lietuvių kultūros namai ir veikia etninės kultūros draugija, per metus surengiama vidutiniškai apie 50 kultūros renginių. Ši specifika lemia, kad jauni šio krašto žmonės, išsibarstę po visą Lenkiją ir kitus kraštus, sulaukę vaikų grįžta gyventi į Punską, kad galėtų užtikrinti savo atžaloms ugdymą lietuviškoje aplinkoje, mokyklose, kuriose mokoma lietuvių kalba. Paradoksalu, bet minėtą geležinkelio vėžę ketinama tiesti per naują, vis dar statomą gyvenamųjų namų rajoną (arba visiškai šalia jo). Manome, kad tokio tipo investicija, einanti per patį miestelį, labai paspartins šios gyvenamosios vietovės demografinį nuosmukį.

Punkskas – vienintelis miestelis už Lietuvos ribų, kur didžiąją daugumą sudaro lietuviai, bus mechaniškai išardytas. Manome, kad tai būtų didžiulis nuostolis tiek lietuvių kultūrai, tiek pasauliniu mastu, nes ypač šiuo globalizacijos laikmečiu Punsko specifika yra itin reta ir įdomi į Lenkiją atvykstantiems turistams. Beje, toks mechaninis ardymas pažeistų ES Tautinių ir etninių mažumų bei regioninių kalbų konvenciją.

Todėl kreipiamės į Jus prašydami atsižvelgti į mūsų argumentus ir minėtą E75 geležinkelio liniją tiesti kitu maršrutu, aplenkiant Punsko gyvenvietę.

Plinta naujas „tikėjimas“ – tikima duomenų galia

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Birželio mėn. „Aušroje“ rašiau apie KGB ir socialistinės Lenkijos saugumo tarnybų dėmesį mūsų kraštui. Šį kartą taip pat pradėsiu panašia gaida, nors straipsnio tema – visai kita.

Prieš keliolika metų lietuviškų draugijų atstovai svarstė, ar verta skelbti mokslinį straipsnį (gal tai buvo monografija, neatsimenu), kurioje mūsų krašto istorija besidominti mokslininkė (-as) aprašė socialistinės Lenkijos ir sovietinės KGB tarnybų įtaką Lenkijos lietuvių bendruomenei. Kodėl tokia dvejonė kilo? Todėl, kad skaitant tą medžiagą buvo galima atpažinti šio krašto lietuvių, kurie buvo minėtų tarnybų užverbuoti ir paveikė arba tiesiog kenkė lietuvių visuomenei. Žinojome, kad dalis jų dar gyvi, šalia mūsų gyvenantys kaimynai, pažįstami ar šiaip žinomi žmonės, su kuriais ar jų vaikais, anūkais susitinkame bažnyčioje ar koncerte. Tada vienas pokalbio dalyvis pateikė įdomų argumentą. Jis pasisakė už medžiagos viešinimą vien vardan to, kad mūsų krašto žmonės pamatytų, kaip tos tarnybos veikė, kokius metodus naudojo, kaip daug apie mūsų bendruomenę žinojo ir todėl galėjo daryti jai įtaką. Pasak jo, tai žinodami, geriau suvoksime, kaip labai lengvai ir veiksmingai gali būti paveikiamas šiandienis mūsų gyvenimas ir bent iš dalies nuo to apsisaugosime. Todėl tuos pavyzdžius reikėtų viešinti ir pirmiausia nagrinėti ne kas, bet kokiais būdais mus ar mūsų tėvus veikė.

Gal tai ir įdomi kai kam tema, bet jos šį kartą nenagrinėsiu. Mane labiau domina klausimas ne kas, bet kaip? Pateikiu šį pavyzdį vien todėl, kad lengviau būtų suprasti šio straipsnio pagrindinę mintį. O ji tokia – mūsų sprendimus nuolatos planingai veikia daugybė išorinių veiksnių. Šiais laikais galimybių tai daryti yra daug daugiau nei prieš 20 ar 30 metų. Jos beveik neribotos. Tai suvokdami galime geriau suprasti, kas aplink mus vyksta. Ar galime nuo tos įtakos apsisaugoti? Negalime. Tačiau dažniau apie tai pagalvoti tikrai nepakenktų.

„FOMO“

Neseniai „Aušroje“ rašiau apie popierinę spaudą bei galimybes jai dar kurį laiką išlikti ir pasiekti skaitytojus. Minėjau, kad didžiausius iššūkius jai kelia sparčiai plėtojamose technologijos. Jos taip pat labai greit didina ir toliau didins materialinę, socialinę... atskirtį visuomenėje. Tokie kaip aš, kurie beveik nesijungia prie socialinių tinklų, praranda galimybę gauti daugiau informacijos, gausinti draugų ar sekėjų ratą. Kiti, kurie labai intensyviai šiomis priemonėmis naudojasi, nemažai laiko praleidžia kaupdami, analizuodami ar dalydamiesi informacija. Žinoma, jeigu tai neužgožia viso gyvenimo, nėra tame nieko blogo. Tačiau daugėja atvejų, kai šie įpročiai tampa nevaldomi. Mokslininkai sako, kad taip visuomenėje vystosi klastinga XXI a. liga – FOMO (pagal angl. Fear Of Missing Out – baimė kažką

praleisti). Tai baimė negrįžtamai pražiopsoti svarbias naujienas, nežinoti kas per keliolika valandų įvyko nauja, pvz., pas mūsų draugus (tikrus ar virtualius). Priklausau kitai kartai, tad jaučiu, kad ši liga man negresia. Prarandu galimybę gauti ir dalytis aktualia informacija, kita vertus, sutaučiau daugiau laiko kitiems dalykams ir šiek tiek labiau apsisaugau nuo įtakos tų, kurie norėtų daugiau žinoti apie mano pomėgius, laisvalaikį, kulinarinius eksperimentus, pažįstamų ratą, mėgstamiausias knygas, spalvas ir pan. Bandysiu paaiškinti, kas tie „jie“ ir kodėl tai norėtų žinoti. Tik pridursiu, kad jie norėtų žinoti apie mane daugiau ne todėl, kad esu kuo nors išskirtinis, o būtent atvirkščiai – eilinis, statistinis žmogus. Gal ir vėl man pavyks išprovokuoti diskusiją su mano bendradarbe Jurgita, kuri į šiuos dalykus pažvelgs jaunosios kartos atstovės akimis.

DUOMENŲ EPIDEMIJA

Pasinaudosiu medicinos pavyzdžiu. Neseniai Lenkijos sveikatos ministerijos atstovė džiaugsmingai pareiškė, kad įdiegus elektroninius vaistų receptus ir dar labiau kompiuterizavus sveikatos apsaugos sistemą, atsiveria daug, ligi šiol neįsivaizduojamų galimybių pagerinti gydymo kokybę. Ką ji turėjo omenyje? Sakė, kad kaupdami duomenis apie pacientų ligas, vartojamus vaistus, jų amžių, lytį galės geriau planuoti gydymą ir labai taikliai tam tikrai pacientų grupei pasiūlyti įvairias

Duomenų serveriai

profilaktines programas. Tai tiesa. Šie duomenys tikrai padės gydymą padaryti veiksmingesnį.

Šiandien, kai žmogui pakyla kraujospūdis, gydytojas dažnai klausia, ar šeimoje dar kas nors sirgo panašia liga. Logiška. Jis nori sužinoti, ar šios ligos nepaveldėjome iš tėvų, senelių. Tačiau greit tokie klausimai neturės jokios prasmės. Sukaupus pakankamai daug duomenų (tai minėjo Sveikatos apsaugos ministerijos atstovė), gydytojui to klausiti nereikės. Jis tai matys kompiuterio ekrane, įrašęs jūsų pavardę ar asmens kodą. Mažą to, atitinkama kompiuterio programa, lygindama daugybės pacientų (tarp jų ir jūsų giminaičių) gydymo istorijas, rekomenduos jums veiksmingiausias gydymo būdus. Sakysite, nieko nauja nesugalvojau, kadangi tai jau vyksta. Taip. Tai jau vyksta. Juk gydytojai, priimdami vienokius ar kitokius sprendimus, vis labiau vadovaujasi kompiuterių atliekamais ir apibendrinamais tyrimų rezultatais. Nesakau, kad greit nebereiks gydytojų, tačiau jų studijų programos gali labai keistis. Kad geriau suprastume, kaip sparčiai keičiasi pasaulis, pateiksiu dar vieną pavyzdį. Šiandien, kad apskrityje ar vaivadijoje būtų paskelbta gripo epidemija, pirminės sveikatos priežiūros (šeimos)

gydytojai turi pastebėti ir fiksuoti padidėjusį ligos atvejų skaičių. Iš jų surinkti statistiniai duomenys keliauja į „centrą“ ir ten per porą savaitių, atlikus reikiamą analizę, tam tikroje teritorijoje skelbiama gripo epidemija. Tada imamasi papildomų priemonių epidemijai slopinti. Atrodo, kad kito, geresnio būdo nėra. Pasirodo, kad yra. Šiandien, ar kilo gripo epidemija Lenkijoje ar Palenkės vaivadijoje daug greičiau gali sužinoti ne gydytojai, bet JAV informacinių technologijų kompanijos „Google“ inžinieriai. Kaip tai vyksta? Mes jiems apie tai pranešame. Jie šią informaciją ir daugelį kitų gauna iš mūsų visai nemokamai. Pastebėta, kad socialinių tinklų ir elektroninio pašto dėžučių informaciją analizuojančios programos tiek greit ir tiksliai gali apdoroti mūsų draugams ar pažįstamiems siunčiamas žinutes ir pagal jose aptinkamų besikartojančių raktinių žodžių – „gripas“, „nedirbsiu“, „kaulus laužo“... skaičių, 1–2 savaitėmis anksčiau galėtų skelbti gripo epidemiją, nei ją savo kabinetuose konstatuoja šeimos gydytojai. Tai jokia naujiena. Tokiais ar kiek sudėtingesniais būdais sekami teroristai ar mėgėjai savarankiškai pasigaminti įstatymų draudžiamus dalykus. Todėl interneto naršyklėse

be reikalo dažnai nerašykite žodžių, kurie specialiai tam sukurtoms kompiuterinėms programoms sukeltų įtarimų! Anksti ryte į jūsų duris gali pasibelsti policijos ar kitų specialiųjų tarnybų pareigūnai.

NEMOKAMAS ALTRUIZMAS?

Kad naujosios technologijos skatina medicinos vystymąsi – tai gera žinia. Bet kaip visada yra ir bloga. Daug kas piktinasi neseniai ES direktyva įvestais asmens duomenų apsaugos ir tvarkymo apribojimais. Mano galva, šie apribojimai jau neturi jokios prasmės. Visų pirma jie labai pavėluoti. Jau nebeįmanoma savo privatumo apsaugoti. Kas iš jūsų naudojatės nemokamomis pašto dėžutėmis? Žinau, jaunimui jos jau nemadingos. Tad pavyzdžiui imkime socialinius tinklus, kuriuose taip pat (kad ir kaip keista) galite nemokamai bendrauti, nemokamai gaunate vietą laikyti savo nuotraukas, archyvus, žinutes, duomenų bazių kopijas... Ar kartais pagalvojate, kodėl jums tai siūloma nemokamai? Altruizmas? Ne. Už nemokamą (taip pat ir mokamą) pašto dėžutę, paskyrą tinkle atiduodate neįkainojamą informaciją apie save. Kitaip sakant, tai ne jūs, bet jums turėtų kiekvieną mėnesį mokėti, kad tik sutiktumėte lankytis socialiniuose tinkluose ir reikštumėte ten savo nuomonę. Gaila, bet šių tinklų administratoriai mokėti neskuba, nors mainais gauna neįkainojamą informaciją, kurios pagrindu kuriamos įvairių prekių pardavimo strategijos, pasiūlymai, atliekami tyrimai, formuojama jūsų nuomonė. Jeigu pagal surinktą informaciją gali būti veikiamas jūsų nuomonė, tai jau nėra tik jūsų buities reikalas, t. y. kurio gamintojo dulkių siurblių pirkti, nes atsiranda ir galimybė, net jums neįtariant, veikti jūsų pasaulėžiūrą, politines, tautines nuostatas. Čia jau prasideda rimtesni dalykai. Tęsinį skaitykite kitame „Aušros“ numeryje.

(Bus daugiau)

Suvalkiečiai Kuršėnuose

SUVALKŲ LIETUVIŲ TEATRO ARTISTAI

Birželio 29–30 dienomis Kuršėnuose vyko Respublikinis mėgėjų teatrų festivalis-konkursas „Kazimiera Kymantaitė – nacionalinės dramaturgijos puoselėtoja“, skirtas režisierės Kazimieros Kymantaitės 110-osioms gimimo metinėms paminėti. Kazimiera Kymantaitė buvo profesionali teatro meno kūrėja, režisierė, tačiau mėgėjiška teatrų veikla buvo artima jos širdžiai visą gyvenimą.

Ir mes ten smagiai pabuvojome! Mes – tai Suvalkų lietuvių teatras. Maža to, tai buvo pirmosios teatro gastrolės. Artistams atodūsis nuo kasdienybės, o režisierėi... turbūt duona kasdieninė.

Per dvi dienas žiūrovai galėjo pamatyti 11 spektaklių iš visos Lietuvos (tarp jų ir mūsų – Suvalkų lietuvių teatro S. Kapnio dviejų veiksmų žaismingą komediją „Plutelė ir pelės“).

Šventėje dalyvavo gerbiamos viešnios – LR Seimo pirmininko pirmoji pavaduotoja Rima Baškienė, kultūrologė Bernadeta Markevičienė

ir Lietuvos nacionalinio kultūros centro teatrų specialistė Irena Maciulevičienė. Svečius ir žiūrovus sveikino Šiaulių rajono savivaldybės kultūros skyriaus vedėjas Tomas Vaitkus.

Komisijos vertinimu *Suvalkų lietuvių teatro spektakliui S. Kapnio komedija „Plutelė ir pelės“ skirtas apdovanojimas už ryškiausią nacionalinės dramaturgijos interpretaciją.*

Ačiū konkurso sumanytojams Leontinai ir Petruai Valskiams už kvietimą ir taip šauniai surengtą festivalį, nakvynę ir maitinimą.

Ačiū Punsko valsčiaus viršaičiui Vytautui Liškauskui už transportą ir puikų vairuotoją Sigitą.

Ačiū režisierėi Jolantai už daug neįkainojamų dalykų: mums paaukotą laiką, atsidavimą, padrąsinimą ir šaunią išvyką!

Giedame Lietuvos valstybės himną „Tautišką giesmę“

SEINUOSE

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Šiais metais jau dešimtą kartą liepos 6 d., minint Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimą, viso pasaulio lietuviai rinkosi į sutartas vietas giedoti Tautiškos giesmės. Tradiciškai seiniškiai Lietuvos himną giedojo prie Antano Baranausko paminklo, punskiečiai rinkosi prie Punsko lietuvių kultūros namų, suvalkiečiai giedojo „Vienybės“ klube. Kiekvienais metais paminėti Lietuvos valstybės dienos susirenka vis daugiau tautiečių. Minint Lietuvos vardo tūkstantmetį iniciatyva sujungti visą pasaulį „Tautiška giesmė“ tapo gražia tradicija.

SUVALKUOSE

Kosto Leončiko nuotr.

PUNSKĖ

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Mindauginės Seinuose

DALIA ASTRausKIENĖ

Liepos 6-oji – ypatinga Lietuvai ir mums visiems pasaulio lietuviams diena. Ji įprasmina tautos vienybę ir dovanoja ypatingą bendrumo jausmą. Prieš beveik aštuonis šimtus metų šią dieną, kaip manoma, Vilniaus katedroje karūnuotas vienintelis ir, beje, paskutinis Lietuvos karalius. Šalis buvo pripažinta visos Europos, todėl liepos 6-oji minima kaip Valstybės diena, nes ji simboliškai žymi pačios Lietuvos valstybės gimimo dieną.

Mindauginės Seinuose vyko jau 12 kartą, scenoje pasirodė visi Seinų „Lietuvių namų“ meno kolektyvai ir Lenkijos lietuvių Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartetas – nuolatinis Mindauginių dalyvis.

Šokis – tai poema, o kiekvienas judesys – žodis. Šokyje paslėpta sielos kalba. Sakoma: „moki vaikščioti – vadinasi, moki ir šokti“.

Seinų „Lietuvių namų“ liaudiškų šokių kolektyvą „Seina“ sudaro 2 šokėjų grupės: vaikų ir vyresniųjų. Jaunesnieji šokėjai praturtina įvairių renginių ir

Ingos Astrauskaitės nuotr.

Ingos Astrauskaitės nuotr.

Ingos Astrauskaitės nuotr.

Ingos Astrauskaitės nuotr.

 Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Ingos Astrauskaitės nuotr.

švenčių programą Seinų ir Puns-ko krašte, dalyvauja įvairiuose festivaliuose Lietuvoje ir Lenkijoje. Š. m. rugsėjo mėnesį vyks į Čekiją. 2018 m. Tarptautiniame šokių festivalyje Lenkijos Rybniko mieste grupė pelnė I vietą. Vyresnieji susibūrė 2016 m. lapkričio mėnesį. Kolektyvo dalyviai – bendraminčių ir draugų būrys. Grupę sudaro 16 šokėjų, įvairaus amžiaus ir įvairių profesijų žmonės. „Seina“ 2018 m. dalyvavo dainų ir šokių šventėje VARDAN TOS... Grupė planuoja savo veiklą – ruošia naujas programas, koncertines keliones, norėdami šokių ugdyti bendravimo kultūrą, grožio ir gėrio supratimą. Abiem grupėms vadovauja Alina Dzimida.

„Liaudies išmintis byloja: „Jei žmogus myli liaudies dainą – žmonės ir gyvenimą myli.“ Juk liaudies dainose atsispindi tikras gyvenimas, apdainuojama kasdienybė, džiaugsmas, vargai, išgyvenimai. Seinų „Lietuvių namų“

liaudiškos muzikos kapela „Šalcinīs“ tęsia 1996 m. susikūrusios grupės „Sainiai“ veiklą. Šiuo metu kapeloje yra 9 dalyviai, kurie groja lietuvių liaudies kūrinius, pritariant dainoms. „Šalcinīs“ aktyviai dalyvauja koncertuose ne tik savam krašte, jie taip pat su dideliu noru pasirodo ir kaimyninėje, „širdies tėvynėje“ – Lietuvoje. Kapela jau ne vieną kartą pasirodė tarptautiniuose festivaliuose Lenkijoje ir Baltarusijoje, kapelų šventėse Lietuvoje. Kapelos instrumentinė sudėtis: klarnetas, dūda, būgnai, akordeonai, smuikas, kontrabosas. Kapelai vadovauja Vytautas Gavutis.

Senieji liaudies dainininkai sakydavo: „Jei galvon kokios tamsios mintys lenda, uždainuoji, ir viskas praeina“. 2018 m. Seinų „Lietuvių namai“ vykdė projektą, kurio metu susibūrė **naujas lietuviškas ansamblis „Galadusys“** su 14 Seinų krašto dainininkų. „Galadusys“ koncertuoja mūsų krašto renginiuose bei

įvairiose Lietuvos šventėse. Ansamblių tikslas – dainuoti sau, savo malonumui, šeimos nariams ir draugams. Ansambliui vadovauja Laima Jakulevičienė.

„Daina džiaugsmą teikia, daina skausmą nuveikia“ – turbūt ir nedainuotume, jei dainavimas neteiktų džiaugsmo. Kai darai tai, ką mėgsti, sunku liūdėti“.

Seinų „Lietuvių namų“ vokalinė grupė „Intro“ susibūrė 2009 metais. Š. m. rudenį kolektyvas švęs 10-metį. Noras dainuoti, įsijungti į savo krašto lietuvių kultūrinį gyvenimą anuomet suvedė 18 merginų. Per 10 kolektyvo gyvavimo metų „Intro“ dalyvės keitėsi, vienos išvyko studijuoti, kitos dirbti į užsienį, dar kitos auginti atžalų. Dabar ansamblyje 13 pačių ištikimiausių merginų. „Intro“ visada dainuoja gyvai, atlieka šiuolaikinę ir lietuvių liaudies muziką. Grupei vadovauja Juozas Pileckas.

„Geras dainininkas ir miegodamas girdi melodiją“.

Vyrų vokalinis ansamblis susikūrė 2018 m. sausio mėnesį. Pirmas vyrų pasirodymas vyko prieš metus, kai šventėme Lietuvos 100-ąjį gimtadienį. Šiltas žiūrovų priėmimas ir audringi plojimai tik sutvirtino ir pagilino norą toliau tęsti veiklą. Ansamblyje dainuoja 11 vyrų, repertuarą sudaro lietuvių liaudies dainos. Ansambliui vadovauja Juozas Pileckas.

Renginio metu atidaryta Antano Zenkevičiaus fotografijų paroda „Kaimo gyvenimo portretai“, kurią galima lankyti iki š. m. rugpjūčio 6 d. Renginį remia Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Pasibaigus koncertui renginio dalyviai ir žiūrovai nuskubėjo prie Vyskupo Antano Baranausko paminklo giedoti Lietuvos Respublikos himną. Tegul ši diena primena ilgaamžes mūsų Lietuvos Valstybės gyvavimo tradicijas. Nenustokime ja džiaugtis ir didžiūotis.

Dariaus ir Girėno transatlantinio skrydžio 86-osios metinės

MONIKA MARŠALAITĖ

Šių metų liepos 14 dieną mūsų mokyklos septintokai ir gimnazijos trečiokai dalyvavo Stepono Dariaus ir Stasio Girėno transatlantinio skrydžio 86-ųjų metinių minėjime, kuris vyko lakūnų žuvimo vietoje Pščelnyke.

Pagerbiant šių didvyrių atminimą buvo aukojamos šv. Mišios lietuvių ir lenkų kalbomis. Po jų kalbėjo Myslibužo (buv. Soldino) miesto burmistras Piotras Sobolewski ir Lietuvos Respublikos ambasadorius Eduardas Borisovas. Pasibaigus oficialiai daliai, prie paminklo padėjome gėlių ir uždegėme atminimo žvakę. Taip pat pristatėme trumpą meninę

Meninė dalis

Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos delegacija Pščelnyke

programą – padainavome kelias lietuviškas dainas.

Dariaus ir Girėno žūties vietoje Pščelnyke esančio paminklo ir klėtėlės priežiūrą remia Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. Stepono Dariaus ir Stasio Girėno transatlantinio skrydžio 86-ųjų metinių minėjimą rėmė Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Navinykų kaimo kapinaitėse – šventė!

DALYVIS

Navinykų kaimo seniūno Dariaus Bagucko ir jo žmonos Irenos iniciatyva visi šio kaimo gyventojai birželio 28 dieną dalyvavo nekasdienėje šventėje. Šventėje, nes kaip kitaip galima pavadinti įvykį, kai pirmą kartą visas kaimas susirenka bendrai maldai senose kapinaitėse, kad pašventintų kaimo laukus. O vėliau, bendraudami prie vaišių stalo, pasidalija savo žiniomis bei prisiminimais.

Kad vieta būtų tinkama pamaldų apeigoms, kiek anksčiau kapinaitės buvo sutvarkytos: nupjauta žolė, iškirsti krūmai, išvežtos šakų krūsnys – apžėlusios kaimo kapinaitės įgavo ilgai lauktos atgaivos. O ir pati maldos vieta – išskirtinė! Juk tai šventa vieta, Žemė Motina prigludusi mūsų artimųjų kūnus, ji negali būti nei užmiršta, nei apleista. Išlikusius ten žemės kauburėlius saugoja 1949 m. pastatytas betoninis kryžius su atnaujintu užrašu „Viešpatie, pasigailėk sielų“. Šv. mišioms, atnašaujamos gamtoje, tinkamesnės vietos ir negalėję būti. Beje, šv. mišias laikė kun. Marius Talutis, jam talkino zakristijonas, vargonininkas ir Patrikas Baguckas. Bendrose maldose dalyvavo ne tik dabartiniai Navinykų gyventojai ar iš čia kilę, bet ir gretimo Didžiulių kaimo atstovai. Mat dalis šio kaimo gyventojų prieš du šimtmečius amžino poilsio atgulė minėtose kapinaitėse. O prieš šimtmetį dar čia buvo laidojami mirę maži vaikai.

Vėliau kiek atokiau išnuomotoje palapinėje prie bendro vaišių stalo

Navinykų gyventojai su kun. M. Talučiu prie 1949 m. pastatyto kryžiaus kaimo kapinaitėse

dainuota, kalbėtasi, dalytasi prisiminimais. Verta prisiminti iš Navinykų kaimo kilusias ar čia gyvenusias asmenybes. 1869 m. Navinykų kaime gimė Jurgis Milančius – vaistininkas, daraktorius, knygnešys, kovotojas už lietuvių, poetas. Baigęs farmaciją Varšuvos universitete, gyveno ir dirbo vaistininku Vievėje. Čia jis ir mirė 1956 m. Jurgio Milančiaus vardu pavadinta viena Vievio gatvė. Navinykuose gimė ir gyveno jo brolis daraktorius Martynas Milančius. Jo mokiniai – Jonas Stoskeliūnas ir Antanas Valinčius mokėsi Seinų „Žiburio“ gimnazijoje Lazdijuose. Kurį laiką Navinykuose gyveno Vilniaus krašto lietuvis, Štuthofio koncentracijos stovyklos kalinys Kazys Markauskas-Rakūnas, žmonių vadinamas Mostele (gal dėl jo polinkio

gydyti žmones tepalais). Štuthofio stovyklos buitį kruopščiai aprašė buvęs kalinys Balys Sruoga savo knygoje „Dievų miškas“. Seinų ir Punsco krašte Kazys Markauskas-Rakūnas pasižymėjo kaip kovotojas už lietuvių teises Seinų, Smalėnų ir Punsco bažnyčiose. Tuometinės valdžios išvarytas iš šio krašto, mirė 1993 m. Ščitne, palaidotas Seinų kapinėse. Daugiau apie Navinykų kaimo gyventojus, istoriją, čia veikusias mokyklas, kultūrinę veiklą galima pasiskaityti Marytės Valinčiūtės-Malinauskienės parengtoje knygoje „Navinykai. Prisiminimų dovanos“, kurią 2014 m. išleido „Aušros“ leidykla.

Belieka nuoširdžiai padėkoti šios šventės sumanytojams ir rengėjams – Irenai ir Dariui Baguckams ir visiems tvarkiusiems kaimo kapinaites.

Nauja koplytėlė Žilinskių sodyboje

BOŽENA BOBINIENĖ

Liepos 16-osios ramų vakarą Žilinskių sodyboje Punske pašventinta namų koplytėlė. Apie sumanymą statyti koplytėlę pasakoja pats šeimininkas Juozas, kuris dirbdamas staliaus darbus, ne tik namus, pavėsines, pirtis ir visus kitus buičiai reikalingus daiktus iš medžio kuria, bet dar ir menininko sielą išreiškia – su aistra ir pašaukimu kuria savotiškus paveikslus, skulptūras...

„Prieš kiek laiką pastačiau didelį koplytstulpį savo sodyboje Gavieniškiuose, giriroje, kurį pašventino kun. Petras Gucevičius. Dar padariau naują altorių Žagarių bažnyčioje. Už mano

darbus Dievas nenubaudė, – juokauja Juozas. – Padariau Mergelėi Marijai altorėlį Vidugirių bažnyčioje, – vėl nieko – Mergelė Marija nenubaudė, – pakartoja. – Tad pagalvoju: kas man uždraus savo kieme turėti koplytstulpį? Radau tokį „pagaliuką“, pastačiau. Mėnesį aplink vaikščiojau ir minties ieškojau, – prisimena meistras. – Kunigas Marius netikėjo, kad padarysiu koplytėlę, tad vieną dieną jam ir sakau: „te tau, šventink!“ – pokštauja Juozas. – Atėjo ir pašventino. Tai jo atsiveikinimo paskutinis antspaudas Punsko parapijoje. Labai jam už tai dėkoju.“

Punsko krašte gausu panašių koplytelių, kryžių, koplytstulpių ir „dzievulių“. Ši yra išskirtinė – ne užsakyta pas profesionalų menininką skulptorių, o sukurta paties sodybos šeimininko, iš širdies, su mintimi, kad nuo šiol Mergelė Marija ypatingai globos visus šių namų gyventojus.

Iš Žilinskių šeimos archyvo

Lietuvių chartos pagrindinis tikslas – išsaugoti lietuvių. Šis dokumentas paskelbtas tais laikais, kai po karo lietuviai emigrovo, o jų bendruomenė drastiškai mažėjo. Kad tauta neišsivaikščiotu ir visai neišnyktų, Charta tapo visų lietuvių moraline nuostata.

Pasaulis nuo dokumento paskelbimo 1949 metais labai pasikeitė, todėl šiandien keliamas klausimas, ar Lietuvių charta vis dar yra aktuali? Manau, kad ypač užsienyje gyvenantiems lietuviams yra vis reikšminga. Labai svarbi ir mums Lenkijoje, Suvalkų trikampyje gyvenantiems. *Pasaulyje pasklidę lietuviai sudaro vieningą Pasaulio Lietuvių Bendruomenę.*

Lietuvių charta padeda lietuviams išlikti lietuviais. Sunkiausia tai padaryti svetimame krašte, apsuptiems kitos kultūros ir kalbos. Chartos žodžiai skelbia, jog lietuvis yra lojalus savo gyvenamajam kraštui, tad nesvarbu, kur gyventume, *lietuvis lieka lietuviu visur ir visada.* Yra daug mūsų krašto lietuvių, kurie nepripažįsta savo tautybės, jos gėdijasi. Jie išsižada savo šaknų. Tokie žmonės pamiršta tėvų kalbą, nemoko savo vaikų ją kalbėti, o juk kalba – tai tautos pagrindas. Ji yra *stipriausias tautinės bendruomenės ryšys ir garbė, o tautinis solidarumas, kurį mes privalome ugdyti, yra aukščiausia tautinė dorybė.* Suvalkų trikampyje veikia kelios lietuviškos institucijos, draugijos, kurios organizuoja kultūrinę veiklą ir neleidžia lietuvių užgesti. Mes kiekvienas turime prigimtą teisę laisvai išpažinti ir ugdyti savo tautybę. Šiame krašte švenčiamos Lietuvos valstybinės šventės ir organizuojami įvairūs kultūriniai renginiai. Bendruomenėje tauta auga savaime. *Tautinė kultūra yra kelias į tarptautinį pripažinimą ir bendravimą. Apreiškdamas tautos genijų, tautinė kultūra įneša savaimingą indėlį į visuotinius žmonių giminės laimėjimus. Kiekvieno lietuvių priedermė sudaryti sąlygas tautinei kultūrai.*

Ar Lietuvių chartos nuostatos aktualios šiandienos lietuviams, gyvenantiems Suvalkų trikampyje?

Rašinys, laimėjęs I vietą Lenkijos lietuvių draugijos š. m. gegužės 28 d. rengtame lietuvių kalbos ir literatūros konkurse licėjaus moksleiviams

JULIJA BALULYTĖ

Labai svarbų vaidmenį lietuviybės palaikymui atlieka jaunoji karta. Tai jaunimas kuria visuomenę ir tai nuo jo priklausys, ar Suvalkų trikampyje išliks lietuviai, kurie didžiuosiu savo tautybe ir jos niekad neišsižadės. Labai svarbus yra vaikų ir jaunimo lavinimas gimtąja kalba. Mūsų krašte dar veikia lietuviškos pagrindinės mokyklos Punske, Seinuose, Vidugiriuose. Svarbų vaidmenį lietuviybės palaikymui Seinų ir Punsko krašte atlieka Punsko Kovo 11-osios licėjus. Ne šiaip sau mūsų mokyklai šiemet skirta Lietuvių kalbos premija. Visi didžiuojamės, kad lietuviška mokykla yra *tautinės dvasios židinys*. Čia mokiniai gali lavintis, tobulėti ir šviestis, kartu brangindami lietuvių kalbą ir papročius. Mokykloje vaikai išmoksta ne tik pagrindinių programinių dalykų, bet susipažįsta su Lietuvos kultūra, geografija, istorija, gilinasi į savo tautos literatūrą. Bendruomenė negali vystytis neišmanydama praeities. *Tautos istorija yra geriausia tautos mokytoja*. Punsko ir Seinų krašto jaunimas turi galimybę plėtoti savo pomėgius popamokinėje veikloje: veikia tautinių šokių, dramos būreliai, choro pamokos ir daug kitokių užsiėmimų. Tokiu būdu jauna karta gali pažinti ir pamilti savo tėvų ir protėvių kultūrą.

Mūsų licėjus atveria kelią studijuoti ne tik Lenkijoje, bet ir Lietuvoje, kur galima mokytis įvairias specialybes prestižiniame Vilniaus universitete ar kitose aukštosiose mokyklose. Vėliau sugrįžę į gimtąjį kraštą ar pasilikę Lietuvoje jauni žmonės kurs lietuviškas šeimas ir iš kartos į kartą perduos tradicijas, papročius, lietuvių kalbą, kad tauta išliktų ir taptų nemirtinga. *Šeima yra tautos gyvybė*.

Ir čia norėčiau išsakyti keletą prieštaringų minčių. Visi sutinka-

*Mokykla yra tautinės dvasios židinys.
Kiekvieno lietuvių kilniausioji pareiga
būti lietuvių mokyklos rėmėju.*

„Lietuvių charta“

me, kad šeima yra tautos gyvybės pamatas, kad šeimoje sukuriama mūsų auklėjimo ir tautiškumo pagrindai. Kiek įtakos vaikų auklėjimui šeimoje turi Lietuvių chartos nuostatos, šiandien galima diskutuoti. Tikriausiai nuomonių būtų labai įvairių. Pažįstu šeimų, kur apie šį dokumentą niekas nė negirdėjo, o ta šeima yra tautiškumo pavyzdys. Vaikai nuo mažens iš tėvų ir senelių semiasi meilės tėvynei, labai aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje, o užaugę sukuria lietuviškas šeimas.

Jiems nereikia surašyto dokumento ir įstatymų, kad mylėtų tėvus, savo kalbą ir visą tautą. Tikriausiai surastume ir tokių, kurie gal ir galėtų pacituoti Chartos ištraukas, o savo pavyzdžiu nerodo nei pagarbos, nei meilės Lietuvai. Manau, kad tvirtus tautiškumo pamatus savo vaikams padeda sukurti tėvai savo tinkamo elgesio pavyzdžiu. Ir tik vėliau ugdyti jauną lietuvių gali padėti mokykla, kultūros įstaigos, draugijos ir jų veikla. Ir čia jiems atramos taškas, be abejo, yra Lietuvių charta.

Bėga metai, o Lietuvių charta vis nepraranda savo aktualumo. Mums, gyvenantiems už Lietuvos valstybinės sienos, ji yra neišmatuojamai svarbi, o jos nuostatų laikymasis būtinas lietuvių išsaugoti. Užsienio lietuviai susiduria su kliūtimis, kurios apsunkina galimybes išsaugoti savo tradicijas, papročius ir, visų pirma, mūsų skambią kalbą. Tačiau Suvalkų trikampio lietuviai, būdami ištikimi Chartos nuostatoms, galėjo sukurti nuostabią bendruomenę, kuri vis vystosi ir vystysis. Tai labai daug priklausys nuo mūsų ir mūsų vaikų.

Savo tėvų išlaikytą Lietuvių Tautos gyvybę lietuvis perduoda ateities kartoms, kad amžinai gyventume.

Ar tekėsi už manęs?

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Klyksmas, verksmas, juokas – tokios emocijos lydi moterį, kuriai ką tik pasipiršo mylimasis. Apie piršlybas arba kitaip vadinamas sužadėtuves rašyti dabar daug paprasčiau, kai Punsko bažnyčioje beveik kiekvieną šeštadienį suskamba tuoktuvių varpai. Į sužadėtuves atkreipiau dėmesį vien dėl to, kad jos visiškai skiriasi nuo tų, kurios buvo žinomos prieš, tarkim, penkiasdešimt metų. Nors gerai pagalvojus, nemažai skirtumų išryškėjo prieš du dešimtmečius vykusiose piršlybose. Jeigu šios tradicijos senasis paveikslas vis dar atgyja

atmintyje, kodėl nepristačius jos pokyčių, kurie svarbūs mūsų kultūrai, pasaulėžiūrai, gyvenimo būdai?

Kaip teko pastebėti, šiandien žodžiai „piršlybos“ ir „sužadėtuves“ vartojami sinonimiškai, tačiau jų reikšmės skiriasi. Buitiškai tariant, pirmoji sąvoka susijusi su piršlio pareiga supiršti vyrą ir moterį, o antroji – žiedo dovanojimas išrinktajai. Dabar žodis „sužadėtuves“ mums yra daug artimesnis, skamba aktualesniai, moderniai, globaliai. Piršlybos primena seną tradiciją, kai vyrui ir moteriai susipažįstant dalyvaudavo svarbiausias papročio veikėjas – piršlys. Šis būdavo ne tik iškalbus, bet ir neblogą humoro jausmą turintis asmuo. Neretai būdavo gyvenime užsidirbęs gana neblogu turto. Kiek žinia, piršliai jodavo arkliais arba važiuodavo brikele pas panelę, kurią vyriškis jau buvo anksčiau nusižiūrėjęs. Etnografo, mokytojo, visuomenės veikėjo Juozo Vainos užrašuose minima, kad XX a. pradžioje jo tėvas sutiko būti piršliu tokiam Vincui, kurio akį užkabino vidugiriokė iš Gibų namų. Mat piršlys su bernužėliu nevažiavo, o pėsčiomis nuėjo į jaunos merginos namus prašyti pirmiausia tėvų sutikimo, kad

leistų dukrai tekėti už Vincuko. Tik tėvams sutikus jaunuolis galėdavo prašyti panelės rankos. Čia apsidavė be oracijų. Šios labiausiai buvo paplitusios Žemaitijoje, bet vis dėlto reikėjo būti iškalbingam, mokėti nuraminti įtemptą piršlybų momentą. Neapsiedavo be dovanų. Žinoma, be degtinės. Juk reikėdavo atsipalaiduoti, sutvirtinti sutartį.

Anuomet piršlybos vykdavo iš išskaičiavimo. Nėra ko daug kalbėti apie meilę, jausmus ir atsidavimą. Pagalvojus, kokia ten ta meilė buvo, jeigu būsimi sužadėtiniai pasimatydavo vieną arba geriausiu atveju du kartus prieš vestuves. Kaip sakyta: „Meilė atsiradavo paskui, o kap jos nebūdavo, tai ir tep turėj būc gerai. Jūngė vaikai, bendras gyvenimas, nu, pripracimas. Kur tu dėsiš...“ Taip ir gyveno žmonės, negalėdami apibrėžti meilės jausmo. Gerai, kai ji įgudavo pagarbos vienas kitam įvaizdį, o jeigu ne, tuomet reikėjo gyventi, kaip buvo pažadėta prieš Dievą. Kaip pavyzdį, norėtusi pasidalyti istorija, kuri, atseit, yra tikra. Vieną kartą dvarponiu pasidavęs jaunuolis nuvažiavo į Lietuvą žmonos parsivežti. Na, iš tikrųjų pasipiršti ir greitai susituokti su nusižiūrėta dvaro šeimininkų dukra. Sunkiai suvokiamomis aplinkybėmis jaunuolis suviliojo panelę, vedė ir parsivežė į lietuvių kaimą šiandieninės Lenkijos teritorijoje. Jaunamartė klausia savo vyro: „Na, tai kurgi tas tavo dvaras, kad aš čia nieko nematau panašaus?“ Išlaipino vargšę plikam kieme, kur stovėjo aptrupėjęs lūšnelė, panaši į palinkusį svirną. Moteris negalėjo patikėti, kad šitaip ją galėjo apgauti. Nieko negalėjo padaryti. Teko priprasti prie skurdo. Sulaužyti duoto žodžio prieš Aukščiausiajį buvo

Iš knygos „Punsko ir Seinų krašto vestuviniai papročiai“

nevalia, laikoma didžiausiu nusikaltimu prieš Jį patį ir savo sąžinę. Tokių gyvenimo istorijų nelinkėtume nė vienam, bet šis pavyzdys atskleidžia mums nepatirtų laikų tikrovę, sužadėtuvių būdą, skubias vestuves – visišką šiandienos priešingybę, kartu parodant žmonių santykių su religija, tėvais, tradicijomis.

Naujieji laikai sulaužė piršlybų tradiciją. Skamba nejuokiai. Konkrečiai tariant, senoji tradicija įgavo naują atvaizdą – esmė ta pati, pakito tik forma, rūbas, kurį sukūrėme mes patys per tam tikrą laiką. Ir jis nuolat kinta. Kaip kadaise kito dešimtmečiais, taip dabar keičiasi metai iš metų.

Ne taip seniai tėvai sprendė, už ko tekės jų numylėta dukrelė arba ką ves išlepintas po mamos sparnu sūnelis. Pirmoje vietoje eidavo išskaičiavimas, duodantis gerą pradžią ir tvirtą pamatą jaunai šeimai. Gerai, jeigu suporuoti žmonės įsimylėdavo. Blogiau, kai santuoka būdavo pasmerkta vidiniams skausmams, išdavystėms, neišpildyti meilei kitam žmogui – ne vyrui ir ne žmonai.

Vėliau atėjo kitokia mada. Gražiai žmonės pasakojo, kad „Piršliai išėj iš mados. Bernas atvažuodavo pas mergos tėvus su dovanom ir paprašydavo dukros rankos arba paprastai paraikšdavo, kad planuoja susižadėti, ar jiej sucinka“. Kaip tada, taip ir šiandien, vidurinė arba vyresnioji karta pripažįsta, kad toks oficialus prašymas leisti dukrą ištekinti buvo grynai paremtas senąja tradicija ir pagarba tėvams. Jie patys žinoję, kad kelerius metus arba mėnesius trunkanti draugystė vakarėliuose, mokykloje, suėjimuose anksčiau ar vėliau pasibaigs laukta santuoka. Betgi jaučiama buvo pareiga kažkiek užgriebti tradicijos liekanų. Tai buvo viešas pasipiršimas, dažniausiai su gražiu žiedeliu (saugomu kelnų kišenėje). Daugiau fantazijos turintis pasirūpindavo puokšte ir šampanu. Įprastai po sužadėtuvių greitai vykdavo užsakai ir vestuvės. Nelaukdavo ilgai. Kelis mėnesius,

pusmetį arba metus. Laikotarpis nuo susižadėjimo iki vedybų buvo skirtas stipriai ruoštis vestuvių puotai. O dabar? Dabar sudėtinga konkrečiai apibrėžti, kaip labai svarbios yra sužadėtuves ir ką jos reiškia jaunajai kartai.

Sužadėtuves šiais laikais gali įvykti taip greitai, staigiai ir netikėtai, kaip ir jų nutraukimas. Visai neseniai teko klausytis pamokymo, kad seniau nevalia buvo nutraukti sužadėtuvių. Tokia pora buvo laikoma jau tvirtai apsisprendusi vesti bendrą gyvenimą, tarsi jau stovėtų ant sutuoktūvių slenksčio. Dabar turima laisvė ir individualus pasirinkimas nevaržo žmonių vieną minutę „pažadėti amžiną meilę“, kitą – be jokio pasigailėjimo gražinti sužadėtuvių žiedą. Laikas nuo pasipiršimo iki vedybų gali trukti nuo kelių mėnesių iki kelerių metų. Kodėl taip ilgai laukiama tuoktis? Kam taip ilgai būti susižadėjus? Priežasčių visos marios: nebaigta mokykla ar studijos, darbo arba nuosavo būsto neturėjimas (retai kuri pora sutinka gyventi su tėvais) ir pan.

Gali susidaryti įspūdis, kad dabartiniais laikais baisu pirštis, nes iš viso nežinia, kokio atsakymo galima sulaukti arba kada likti vienui vienam su tūkstančius kainuojančiu žiedu. Sudėtinga nustatyti kadaise dovanotų žiedų vertę, tačiau šiandien ne paslaptis, kad žiedas kainuoja ne vieną, o du arba daugiau mėnesio darbo užmokesčių. Pati savo ausimis girdėjau jaunimo pokalbį, kad tokia „taisyklė“ sveiku protu nesuvokiama. Tai galima prilyginti pinigų švaistymui arba jaunosios papirkimui. Beje, argi seniau nebuvo papirkimų,

atsiskleidžiančių žemės, turtų didumu, arklių galvų skaičiumi ar kraičio skrynios turinio gausumu? Na, šiandien daug nereikia – tik daug kainavusio auksinio žiedelio su brangakmeniu. Žiedas padovanotas, o kišenėje tegul ir toliau vėjai švilpauja.

Apie šių dienų piršlybas galima ironizuoti, bet galima ir pavydėtinai seilę varvinti, žiūrint į socialiniuose tinkluose skelbiamas sužadėtuvių akimirkas pajūrio paplūdimyje, ant kalnų viršūnių, šiltų kraštų salose... Kipras, Italija, Graikija, Niujorkas, Turkija – tai tik dalis šalių, kuriose vyksta pasipiršimo ceremonija. Dažniausiai viskas būna suplanuota „nuo A iki Ž“. Netgi iš anksto būna užsakytas fotografas arba įpareigotas draugas įamžinti vaizdo įrašė ilgai lauktą ir lemtingą merginos „TAIP“. Klaidinga manyti, kad jaunosios kartos atstovai visi iki vieno rengia gana prabangias sužadėtuves. Nemažai porų susižada visai paprastai – savo gimtosios vietos kieme, kambaryje, gatvėje, prie ežero. Kiekvienas variantas skamba gražiai, jautriai, lemtinagai. Tiek pompastiką arba kuklumą mylintys žmonės sutaria dėl vieno – svarbiausias yra apsisprendimas priimti į savo gyvenimą vieną vienintelį ir nepakeičiamą širdies žmogų.

Lietuvos šaulių sąjunga išeivijoje

VYTAUTAS PEČIULIS

2018 m. iškilmingai buvo minima Lietuvos Nepriklausomybės šimto metų sukaktis. Nerasime tokios vietos, kur gyvenantys lietuviai, plačiau ar kukliau būtų nepaminėję šios sukakties.

2019-ieji yra svarbūs šaulių organizacijai, nes prieš šimtą metų Vladas Putvinskis-Pūtvyš sumanė sukurti Lietuvos šaulių sąjungą, kuri veikė 21 metus ir turėjo daug tūkstančių narių. 1940 m. okupavus Lietuvą, okupacinė valdžia pirmiausia uždraudė šaulių veiklą. Šaulių organizacijos vadovybė ir veiklūs šauliai buvo sodinami į kalėjimus, tremiami ir kitokiais būdais naikinami. Vokiečiams paskelbus karą ir išvarius okupacinę valdžią, nebuvo galimybių atkurti organizaciją. Antrajam pasauliniam karui einant į pabaigą, kai prie Lietuvos artėjo okupacinė kariuomenė, daug lietuvių ir šauliai traukėsi į Vokietiją. Susidarius sąlygoms išvykti iš pabėgėlių stovyklų, lietuviai persikėlė

Toronto šaulių kuopos 25-tis, Romo Kalantos gyvybės aukai atminti skirto bareljefo atidengimas. Garbės sargyboje stovi Vytautas Pečiulis ir Anelė Pajaujienė

Iš Vytauto Pečiulio asmeninio albumo

Toronto Vladio Pūtvio šaulių kuopos 25-čio minėjimas su kitų Kanados šaulių kuopų atstovais. Tarp jų ir šauliai punskiečiai: pirmoje eilėje iš kairės pusės – Anelė Pajaujienė, Irena Pečiulienė ir penkta Birutė Stančienė, paskutinėje eilėje dešinėje tarp vėliavų – Vytautas Pečiulis

Iš Vytauto Pečiulio asmeninio albumo

gyventi į JAV, Kanadą, Australiją ir kitus pabėgėlius priimančius kraštus.

Įsikūrę Šiaurės Amerikoje Lietuvos šauliai sudarė iniciatyvinę grupę, kuri dėjo pastangas atgaivinti šaulių organizaciją už Lietuvos ribų. Lietuvoje šaulių organizacija veikė kariškais pagrindais ir jai vadovavo į atsargą išėję Lietuvos kariuomenės karininkai. Išeivijoje kariška organizacija nebuvo priimtina vietos valdžiai, todėl nutarta, kad organizacija veiks tautiškais ir kultūriniais pagrindais.

Iš Vytauto Pečiulio asmeninio albumo

Toronto kuopos šauliai atstovų suvažiavime Čikagoje prie paminklo Dariaus ir Girėno skrydžiui atminti. Kairėje – Vytautas ir Irena Pečiuliai, dešinėje – Kazimieras ir Anelė Pajaujai, viduryje – šaulė Vida Baltrušaitienė

Gavus iš valstybės valdymo institucijų sutikimą, iniciatyvinės grupės nariai pradėjo per tautinių švenčių minėjimus pristatinėti šaulių veiklą ir ragino jungtis į šaulių organizaciją, kuri veiktų lietuvių bendruomenėse. Iniciatyvinę grupę sudarė daugiausia Vlodo Putvinskio-Pūtvio šeimos nariai ir Lietuvoje buvę veiklūs šauliai, kurie 1953 m. sudarė pradinę organizacijos branduolį. Pirmieji šauliai susiorganizavo Kanadoje, Toronto lietuvių bendruomenėje. 1954 m. kovo 7 d. Toronte įsisteigė pirmasis šaulių vienetas, pasivadinęs šaulių klubu, todėl ši data laikoma šaulių organizacijos pradžia išėivijoje. Vėliau steigėsi šaulių klubai JAV ir Kanados lietuvių bendruomenėse. Pradėjus vystyti šaulių veiklą, susauktas pirmasis atstovų suvažiavimas, kuriame išrinkta centro valdyba ir nuspręsta pasivadinti Lietuvos šaulių sąjunga tremtyje. Daugelį metų veikusi tuo pavadinimu organizacija

dėjus išsilaisvinimo bangai, 1989 m. atsikūrė šaulių organizacija Lietuvoje. Pradžią nebuvo lengva – atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę ir žlugus sovietų sąjungai, iš Lietuvos išvesta okupacinė kariuomenė. Susikūrus gynybos sistemai šaulių organizacija tapo pavaldi krašto apsaugos ministerijai. Krašto apsaugos ministras paskyrė šaulių sąjungos vadą. Atstovų suvažiavimas patvirtino paskyrimą ir vadas sudarė centro valdybą. Lietuvoje šaulių daliniams vadovauja vadas, išėivijos šauliai prisitaikė ir pirmininkas dabar vadinamas vadu.

Kaip ir kiek punskiečių yra šios organizacijos nariai? Man atvykus į Kanadą 1960 m. pabaigoje, šaulių veikla tik organizavosi, buvo kuriamos kuopos. 1961 m. apsigyvenau tabako augintojų apylinkėje, kurioje veikė šaulių kuopa. Kariuomenės šventės minėjime, kurį rengė tos apylinkės lietuvių bendruomenė, dalyvavo šauliai su vėliavomis. Mane pakvietė

per visuotinį atstovų suvažiavimą nutarė pakeisti pavadinimą į Lietuvos šaulių sąjungą išėivijoje. Pačiais brandžiausiais organizacijos metais buvo 17 skyrių Jungtinėse Amerikos Valstijose, 8 skyriai Kanadoje ir du Australijoje. Kanados šaulių kuopas sudarė Kanados šaulių rinktinė „Vilnius“, JAV buvo dvi rinktinės. Didesnė lietuvių bendruomenėse steigėsi jūros šaulių kuopos, kurios bendradarbiavo su kitomis šaulių kuopomis. Prasi-

nešti Lietuvos vėliavą. Man tai buvo didelė garbė, nes pirmą kartą gyvenime laikiau Lietuvos trispalvę. Po minėjimo kuopos pirmininkas pasiūlė man tapti šaulių kuopos nariu. Pasiūlymą su džiaugsmu priėmiau ir nuo 1961 m. pabaigos esu šaulys. Vėliau buvau išrinktas kuopos valdybos sekretoriumi, o po kelerių metų tapau išdininku. Taigi buvau pirmasis punskietis, prisijungęs prie šaulių organizacijos. Po metų į Toronto kuopą įstojo Kazimieras Pajaujis, su kuriuo susitikome per kuopų sportinio šaudymo varžybas. 1971 m. persikėliau gyventi į Torontą, prisijungiau prie Toronto Vlodo Pūtvio kuopos, kurioje buvo per šimtą narių. Kuopoje buvome du punskiečiai: aš, kilęs iš Pelelių kaimo, ir Kazimieras Pajaujis, kilęs iš Ožkinių kaimo. Šioje kuopoje vyko plataus masto veikla – buvo rengiami kariuomenės švenčių minėjimai, kuopų sportinio šaudymo mažo kalibro šautuvais varžybos. Kuopa rengdavo vasarą šaulių stovyklas, kuriose dalyvaudavo kitų kuopų šauliai. Tokias stovyklas rengdavo ir kitos kuopos Kanadoje bei JAV. Ne kartą teko atstovauti kuopai. Situokus, mūsų žmonos irgi prisijungė prie šaulių veiklos. Buvome dvi poros: Kazimieras ir Anelė (Paznėkaitė iš Šlynakiemio) Pajaujai ir mes, Vytautas ir Irena (Grigutytė iš Šilainės) Pečiuliai – jauniausi šauliai. Tuometinis kuopos pirmininkas visuomet mus pristatydavo pasididžiuodamas, kad jo kuopoje turi tokius jaunus narius. Dauguma šaulių buvo vyresnio amžiaus, todėl mes jausdavomės tartum jų vaikai. Išvykose, kitų kuopų renginiuose su mumis dauguma norėjo nusifotografuoti, jausdavomės tiesiog pažibomis. Vėliau prie kuopos prisijungė Kazys Pečiulis, kilęs iš Pelelių, jo žmona Bernadeta (Žaliapienytė, atvykusi iš Ščecino). Kai buvau išrinktas kuopos vadu, į kuopą atėjo Kazimieras ir Irena (Sankauskaitė iš Skarkiškių) Paznėkai. Į kuopą užsirašė Alfonsas

Prezidentas Valdas Adamkus lankėsi 1999 m. Kanadoje, prieš susitikimą su lietuviais Toronte lietuvių kapinėse padėjo vainiką prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“

Stungurys su punskiete žmona Aldona (Pečiulytė iš Pelelių). Kuopa turi miškingą žemės plotą, per šimtą kilometrų į šiaurę, kuriame įrengta stovykla. Anksčiau joje savaitgaliais rinkosi šauliai, rengdavo gegužines ir kitokiomis progomis bendraudavo gamtoje. Norintieji galėdavo pašaudyti į taikinius šaudykloje.

Kitose šaulių kuopose Kanadoje punskiečių buvo ne per daugiausia. Sadberio mieste veikė „Maironio“ kuopa, kurios narės buvo punskietės Birutė Grigutytė-Stankienė (kilusi iš Kampuočių kaimo), Elena Staskevičiūtė-Tolvaišienė (kilusi iš Trakiškės kaimo) ir Magdalena Drūtytė-Rameikienė (vaikystėje su motina atvyko iš Didžiulių kaimo). Kuopai priklausė ir jų vyrai. Čikagoje man yra žinomas tik Sigitas Savickas, kuris buvo jūrų šaulių kuopoje. Daug metų jis buvo kuopos vadas, yra kandidatavęs į Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje centro valdybos vado pareigas, tačiau atstovų suvažiavime nebuvo išrinktas. Taigi tiek punskiečių buvo prisijungę prie šaulių veiklos.

Gyvenimas nebuvo palankus – mirė Kazimieras ir Anelė Pajaujai,

Toronto Vlodo Pūtvio kuopos nariai, Elena Staskevičiūtė-Tolvaišienė, Sadberio kuopos šaulė.

Dalyvaujant šaulių veikloje teko prisidėti prie žymesnių projektų, kuriuos atliko Kanados šauliai. 1979 m. minint Toronto kuopos 25 metų veiklos sukaktį nuspręsta sukurti bareljefą Romo Kalantos aukai atminti. Buvo pagamintas bronzos bareljefas, kurį atidengiant buvo pakviestas ir dalyvavo Simas Kudirka, jūrininkas, bandęs pabėgti iš sovietinio žvejų laivo, už ką buvo kalintas kaip išdavikas. JAV valdžios spaudžiami sovietai leido jam su šeima ir motina išvykti į JAV, kur buvo gimusi jo motina. Bareljefas ilgus metus kabojo lietuvių namuose Gedimino menėje. Dabar kūrinys perkeltas ir laikomas Kanados lietuvių muziejuje.

Artėjant Lietuvos Nepriklausomybės 60 metų jubiliejui 1968 m., Kanados šaulių rinktinės mastu numatyta pastatyti lietuvių kapinėse paminklą „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“. Pasirinktas toks pats paminklas, kurį okupantai sunaikino Kauno karo muziejaus sodelyje. Kadangi paminklas buvo statomas Toronto Vlodo

Pūtvio kuopos valdose, kuopai teko pareiga viskuo pasirūpinti. Statybos darbams teko vadovauti man. Kuopai priklaususių punskiečių dėka ir padedant kitiems punskiečiams atlikti parengiamieji darbai – paruošti paminklo pamatai. Kitus darbus nudirbti daug padėjo vyresnieji kuopos šauliai. Atidengiant paminklą dalyvavo kitų kuopų atstovai ir daug lietuvių. Išsirikiavus šaulių ir kitų organizacijų eisenai su vėliavomis gauta žinia iš Vatikano, kad vyskupas Vincentas Sladkevičius popiežiaus pakeltas į kardinolus. Džiaugsmingai buvo sugiedota giesmė „Marija, Marija“ ir eiseną pajudėjo į kapines, kur vyko iškilmingas paminklo atidengimas.

Anksčiau Kanadoje veikė aštuonios kuopos, dabar yra likusios dvi – Toronto ir Monrealio lietuvių bendruomenėse. Kuopų veikla smarkiai nusilpusi, nes daugelis vyresniųjų paliko pasaulį ir labai retai atsiranda juos pakeisiančiųjų. Maironis yra rašęs, kad „Mainos rūbai margo svieto...“, taip keičiasi visų organizacijų veiklos gairės. Jaunesnėms kartoms kitaip suprantama veikla. Anksčiau išėiviai dirbo siekdami įrodyti pasauliui, kad Lietuva buvo okupuota, o kai Lietuva atgavo laisvę, ankstesnė veikla prarado savo tikslus, todėl naujesiems išėiviams neįdomios senosios organizacijos, o naujųjų per daug nekuria. Sakoma, kad reikia išgyventi priespaudą, kad pajustum pareigą aukotis tėvynei. Adomas Mickevičius rašė: „Tėvyne Lietuva, mielesnė už sveikatą! Kaip reik tave branginti, vien tik tas pamato, kas jau tavęs neteko“. Tėvynės netekę išėiviai ją mylėjo, jai aukojo savo veiklą. Išėivijos šauliai buvo tarytum tiltas, jungiantis prieškarinės šaulių organizacijos veiklą su Lietuvoje atsikūrusia ir garbingai veikiančia Lietuvos šaulių sąjunga, kurios šūkis yra „Nepriklausomai Lietuvai“.

Nepriklausomybės kovų dalyviai Feliksas ir Viktoras Kuckailiai

GINTARAS LUČINSKAS

Kovų su lenkais dalyvis šaulys Feliksas Kuckailis gimė 1866 m. kovo mėn. Seinų apskrityje, Leipalingio valsčiuje, Mikalinos kaime. Turėjo 6 margus žemės. Buvo vedęs Marcelę Bubnelytę. Augino du sūnus – Viktorą ir Zigmą bei tris dukras – Juzę, Anelę ir Oną. Iš mažyčio žemės lopinėlio negalėjo išmaitinti šeimos, tad vertėsi amatu: mūrėjo krosnis, statė namus.

„Feliksas Kuckailys, kad ir kaimietis ne inteligentas, vienok buvo lietuvis patriotas, ką įkvėpė ir savo vaikams. Jo sūnus Viktoris pirmose tvėrimosi Lietuvos valstybės dienose išėjo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir ten pasižymėjo kaip kariškis. Įsigalėjęs neutralėj zonoj lenkų plėšikams, Feliksa Kuckailys kartu su savo sūnumi Viktoru įsirašė į Lietuvos šaulius būdamas arti šešių dešimtų metų ir dalyvavo ne viename susirėmime su tais plėšikais. Likviduojant lenkų plėšikų lizdus Sventijanskos kaime ir Varviškės, Kapčiamiesčio valsč., jis ir sūnus žuvo nuo plėšikų kulipkų“, – rašė Leipalingio 108-ojo šaulių būrio valdyba Lietuvos šaulių sąjungai pateiktoje žuvusio Felikso Kuckailio biografijoje.

Tai atsitiko 1923 m. kovo 23-iają. Labai vaizdžiai tos dienos įvykiai aprašomi apybraižoje „Tėvas greta sūnaus kaunasi“, išspausdintoje 1934 m. „Kario“ žurnale:

Leipalingio valsčiuje yra nedidelis Mikalinos kaimelis. Pažiūrėjęs į jo paprastumą, į sunkų gyvenimą, niekuomet netikėtum, kad šiame vargų suspaustame lietuviškame kaimelyje plaktų narsi lietuviškoji širdis.

Buvo gražus 1923 metų pavasaris.

Saulutė meiliai bučiavo sustingusią žemelę; sniegas tirpo, tačiau dzūkų ūkininkas netaisė žagrės, kaip paprastai pavasariui atėjus, bet valė šautuvą. [...]

Rytą, kai vyturėlis giedojo tekančią saulei himną, trys šaulių grupės jau buvo toli per naktį nužygiavusios ir užėmusios poziciją prieš lenkų partizanus. Viena grupė, ltn. Urbelio vadovaujama, kurioj buvo ir Kuckailiai: tėvas su sūnumi, įsitvirtino palei Baltosios Ančios žiotis, kur buvo daugybė lenkų partizanų. Antroji grupė už Ančios, palei Bugiedos kaimą, ir trečioji leit. Bėro vadovaujama, palei Varviškės kaimą, netoli lenkų partizanų lizdo. [...]

Dulksta, kaip viesulas, Ančios žiočių kalnai, kulų draskomi. Ltn. Urbelis, pasidėjęs prie kryžiaus kulkosvaidį, be paliovos šaudo. Šalia leitenanto guli Kuckailys Feliksas, tasai senas ir įgudęs karys, ir negailestingai šaudo. Kulkosvaidis nutilo. Leitenantas apsipylė kraujais. „Pirmyn!“, „Valio!“ – pasigirdo silpnas leitenanto balsas ir nutilo. Niekas jo komandos negirdėjo, niekas neklausė. Kulkosvaidininkai gulėjo visi sužeisti. Tik vienas Viktoras griausmingai pakartojo ltn. Urbelio komandą ir, kaip viesulas, šoko į priekį, bet susvyravo ir, kaip negailestingos rankos pakirstas ažuolas, krito. Iš krūtinių tryško šiltas kraujas. Galingas valio išsiveržė iš šimto krūtinių ir Ančios slaitais toli toli nuaidėjo, pasiekdamas virpančias motinų širdis. Senis Kuckailys šliaužė pasiimti sūnų. Sūnus gulėjo kruvinas, laikydamas rankoje šautuvą.

Tėvas, užsidėjęs sūnų ant pečių, šliaužė atgal. Trinktelėjo sūvis ir senis Kuckailys, apsikabinęs sūnų, krito kovos lauke.

Ir vėl antra šaulių ataka. Sprogo granatos. Dūmų ir dulkių debesys drūkėsi po žemę. Bet dabar nei aukšti kalnai, nei srauni Ančia, nei lenkų kulkos nesulaikė narsaus lietuvių. Lenkų partizanai bėgo. Ataka pavyko. Saulė bučiavo nugalėtojų veidus. [...]

Leipalingio kapinėse, pačiame gale, yra paprastas nežymus kapelis, ant kurio yra paprastas kryžius. Ten guli palaidotas ltn. Urbelis, Kuckailiai, tėvas su sūnumi, dar vienas šaulys ir keturi kareiviai, 1923 metų pavasarį garbingai žuvę dėl tėvynės.

Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, Nepriklausomybės kovų dalyvis Viktoras Kuckailis gimė 1895 m. lapkričio 19 d. Seinų apskrityje, Leipalingio valsčiuje, Mikalinos kaime. Tėvai – Feliksas Kuckailis ir Marcelė Bubnelytė. Kai kūrėsi Nepriklausoma Lietuva, 1919 m. sausio 1 d. Viktoras Kuckailis įstojo savanoriu į kuriamą Lietuvos kariuomenę. Tarnavo 1-ojo pėstininkų LDK Gedimino pulko 1-ojo bataliono 2-ojoje kuopoje. Dalyvavo kovose su bolševikais, bermontininkais ir lenkais. Į atsargą paleistas 1921 m. spalio 25 d.

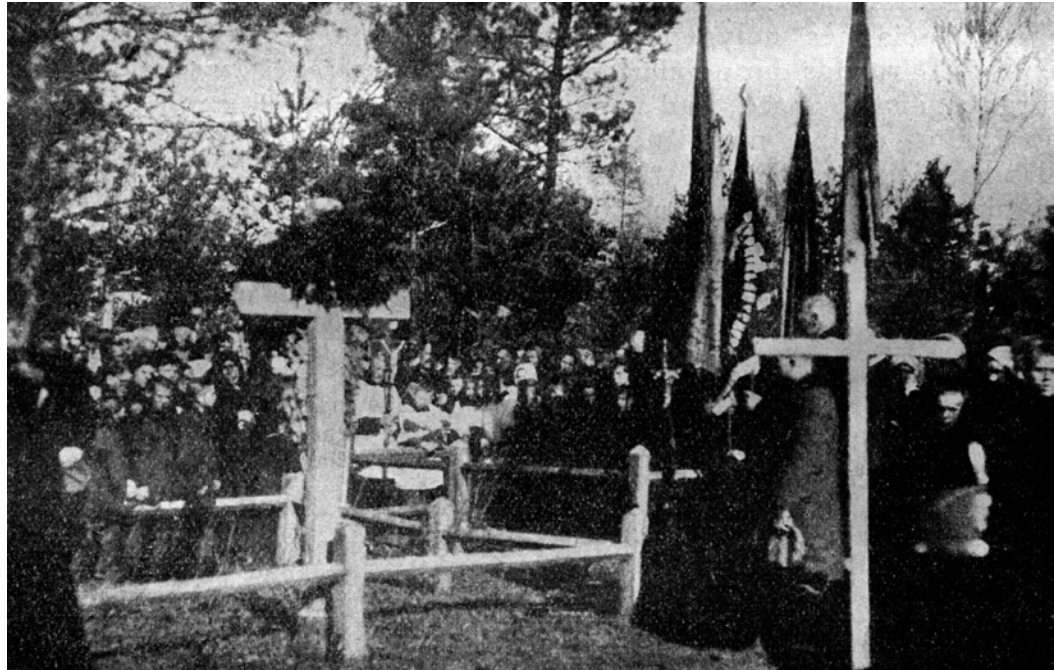
Viktorui Kuckailiui sugrįžus į tėviškę, kovos neutralioje zonoje dar buvo nepasibaigusios. Mikalinoje buvo susibūręs Seinų rinktinės 19-asis šaulių būrys, į jį įstojo ir Viktoras su savo tėvu Feliksu, kad „galėtų apsiginti nuo Varviškės plėšikų“. Abu žuvo mūšyje su lenkais 1923 m. kovo 23 d. Kapčiamiesčio valsčiuje, Sventijansko kaime. Leipalingio 108-ojo šaulių būrio valdyba savo aukštesnei valdžiai rašė:

Pradėjus neutralėj zonoj nežmoniškai plėsti ramius gyventojus lenkų plėšikams, Viktoras Kuckailys įsirašė į Lietuvos šaulius kartu su savo tėvu Feliksu. Abu dalyvavo daugelyje mūšių su tais plėšikais. Darant puolimą Lietuvos šauliams ant svarbiausių lizdų lenkų banditų Sventijansko ir Varviškės kaimuose, Kapčiamiesčio valsčiuje, dalyvavo ir Viktoras Kuckailys su savo tėvu, kur abu ir žuvo nuo priešų kulipkų.

1923 m. birželio 13 d. Leipalingio miestelio kapinėse perlaidoti Varviškės mūšyje žuvę šauliai Viktoras Kuckailis ir jo tėvas Feliksas Kuckailis, Antanas Kvedaravičius, taip pat 11-ojo pėstininkų Vilniaus pulko ltn. Aleksandras Urbelis ir, spėjama (Leipalingio bažnyčios mirties metrikų knygoje įrašų apie palaidotus 11-ojo pulko karius nėra – G. L.), kariai Jonas Grabauskas, Jono (g. 1901 Marijampolės aps., Kalvarijos vlsč., Kumečių k.), Kostas Repečka, Juozo (g. 1901 Ukmergės aps., Kurklių vlsč., Padvarninkų k.), Mikas Giedra (g. 1901 Tauragės aps., Tauragės vlsč., Joniškių k.).

Krašto apsaugos ministerijos Karių savanorių komisija 1931 m. vasario 3 d. posėdyje pripažino žuvusįjį Viktorą Kuckailį Lietuvos kariuomenės kūrėju savanoriu. Jis tą pačių metų vasario 28 d. (po mirties) buvo apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (apdovanojimo liudijimas Nr. 6436), kuris įteiktas jo motinai Marceli Kuckailienei. Jai taip pat įteiktas Lietuvos Nepriklausomybės medalis.

Savanorio ir šaulio motinai Marceli Kuckailienei 1923 m. rugpjūčio 22 d. paskirti 8 ha žemės iš buvusio Mikalinos dvaro. Už žuvusius vyrą ir sūnų Marceli Kuckailienei Nepriklausomos Lietuvos metais buvo mokama mėnesinė 68 litų pensija. Marcelė Kuckailienė mirė 1951 m. vasario 26 d.

1923 m. kovo 23 d. Varviškės mūšyje žuvusių karių ir šaulių žūties 10-ųjų metinių minėjimas Leipalingio mstl. kapinėse 1933 m. kovo 25 d. Nuotrauka iš žurnalo „Trimitas“, 1933 m. balandžio 6 d. Nr. 14, p. 268.

1931 m. birželio 24 d., minint Šaulių sąjungos dieną, paskelbtas nutarimas „Apdovanoti žuvusius dėl Lietuvos nepriklausomybės šaulius ir partizanus, pasižymėjusius tėvynės gynimo ir Šaulių sąjungos kūrimo darbe“. Šaulių žvaigždės ordinais apdovanoti ir Dainavos krašte žuvę šauliai Feliksas ir Viktoras Kuckailiai.

1931 m. gruodžio 12 d. surengtame iškilmingame Leipalingio valsčiaus Sankonių šaulių būrio posėdyje paskaitą skaitė IX Seinų šaulių rinktinės vadas kpt. Vincas Aksomaitis. Pagerbti laisvės kovose žuvę šauliai ir kariai. Po to įteikti Šaulių žvaigždės ordinai žuvusiųjų šaulių šeimoms: Juozo Kvedaravičiaus – jo tėvui, seniausiajam būrio šauliui Stasiui Kvedaravičiui ir Felikso Kuckailio – jo žmonai Marceli Kuckailienei. Būrio valdybos pirmininkas pasidžiaugė, kad šios Šaulių žvaigždės – tai atminimas tų, kurie už mūsų laisvę paguldė savo galvas.

1931 m. gruodžio 20 d. Leipalingio valsčiaus Sankonių šaulių būrio visuotiniame narių susirinkime iškeltas sumanymas pastatyti

paminklą žuvusiems šauliams Leipalingio miestelio kapinėse.

1932 m. lapkričio 20 d. Kapčiamiesčio valsčiaus Paliepio šaulių būrio narių susirinkime šauliai „apsidėjo“ mokesčiu po 50 litų paminklui žuvusiems šauliams Leipalingio miestelio kapinėse statyti.

1933 m. kovo 25 d. Leipalingyje vyko šaulių organizuotas per Varviškės ekspediciją žuvusių karžygių 10-mečio sukakties minėjimas. Rytą miestelis pasipuošė tautinėmis vėliavomis, prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę organizuotai atžygiavo Jovaišių, Sankonių, Paliepio, Didžiasalio ir Lipliūnų šaulių būriai, atvyko Leipalingio vidurinės ir pradinė mokyklų mokiniai, Pavasarininkų kuopa ir didelė žmonių minia. Šventę pradėjo vaistininkas Antanas Laukaitis. Orkestrui grojant Lietuvos himną iškelta tautinė vėliava. Renginio organizatorius mokytojas šaulys Markauskas pasakė kalbą. Bažnyčioje šv. Mišias aukojo Leipalingio vidurinės mokyklos direktorius kun. Bernardas Čepulis. Po pamaldų visi organizuotai vyko

į Leipalingio parapijos kapines, kur palaidoti žuvę šauliai ir kariai. Visus sujaukino jausmingas kun. Prano Šukio pamokslas. Ant žuvusiųjų kapo padėjus vainikus ir pagerbus jų atminimą, eisena sugrįžo į miestelį prie paminklo. Kovų dalyvis mokytojas F. Sidaravičius perskaitė paskaitą, plačiai nušviesdamas 1923 m. įvykius. Rinktinės vadas kpt. V. Aksomaitis savo kalboje priminė lietuvių tautos vieningumą kovose dėl laisvės. Dar kalbėjo kovų dalyviai V. Nenortas ir J. Vailionis. Šventė baigta grojant tautos himną ir nuleidžiant vėliavą.

Nepriklausomos Lietuvos metais Leipalingio šaulių namuose Varviškės mūšyje žuvusiems pagerbti įrengtos atminimo lentos, kuriose įrašytos žuvusiųjų pavardės.

1938 metais šaulių Felikso ir Viktoro Kuckailių pavardės įrašytos Kauno Karo muziejaus kovose už Lietuvos Nepriklausomybę žuvusiųjų kriptoje, marmuro lentoje.

2011 m. birželio 11 d. Leipalingyje (Druskininkų sav.) vyko renginys, skirtas paminėti 1923 m. kovo 23 d. Varviškės mūšyje žuvusiems Lietuvos kariuomenės kariams ir Šaulių sąjungos nariams. Parapijos klebonas kun. Paulius Marčiulionis aukojo šv. Mišias už Varviškės mūšyje žuvusius Lietuvos kariuomenės karininkus, karius ir šaulius. Vėliau šaulių rikiuotė atidavė pagarbą ir padėta gėlių prie paminklo (pastatytas 1928 m., atstatytas 1989 m.) žuvusiems kovose už Lietuvos laisvę.

Po pamaldų renginio dalyviai vyko į Leipalingio miestelio kapines, kur buvo šventinamas paminklas. Jame juodo marmuro lentoje iškalta: „Žuvę kovoje už Lietuvos Laisvę 1923 m. kovo 23 d. Varviškėje šauliai: Feliksas ir Viktoras Kuckailiai, Juozas Kvedaravičius, 11-ojo pėstininkų Vilniaus pulko kariai: ltn. Aleksandras Urbelis, eiliniai: Mikas Giedra, Jonas Grabauskas, Juozas Reveikis, Kostas Repečka“. Renginį vedė Sausio 13-osios brolijos Alytaus skyriaus

narys Alfonsas Vitkauskas. Padėta gėlių, uždegtos atminimo žvakės prie paminklo, tylos minute pagerbtas žuvusiųjų atminimas, tylą sudrebino šaulių pagarbos salvės. Paminklą pašventino kun. Paulius Marčiulionis. Gausiai susirinkę renginio dalyviai ir plačios Kuckailių giminės atstovai sugiedojo Valstybės himną.

Gražiai ir prasmingai, prisimindami žuvusiuosius už Lietuvos Nepriklausomybę, prie paminklo kalbėjo alytiškis Alfonsas Vitkauskas, lietuvių kalbos mokytoja, poetė Ona Alesiūtė-Bleizgienė (Leipalingis), Onutė Mikelionienė (Druskininkai). G. Lučinskas pateikė Varviškės kautynių apžvalgą. A. Vitkauskas įteikė Alytaus apskr. Antano Juozapavičiaus šaulių rinktinės vado ats. kpt. Skirmanto Valatkevičiaus padėkos raštus asmenims, padėjusiems statyti paminklą ir organizuoti šventę.

Žuvusių Varviškės mūšyje ir pokario kovose partizanų atminimui LPKTS Lazdijų skyriaus Laisvės kovų dainų ansamblis „Žilvitis“ atliko keletą tautinių-patriotinių ir partizanams skirtų dainų. Po minėjimo Leipalingio kapinėse dauguma renginio dalyvių išvyko į Mikalinos kaimą (Lazdijų r.), kuriame vyko Kuckailių giminės susibūrimas.

Druskininkų kuopos Jovaišių

šaulių būrio vadas Aleksandras Kuckailys papasakojo, kad sumanymas pastatyti paminklą žuvusiems Varviškės kautynėse šauliams ir kariams kilo 2010 metais. 1923 m. mūšyje su lenkais žuvę šauliai Feliksas ir Viktoras Kuckailiai – Aleksandro Kuckailio giminaičiai. Iniciatyvai pritarė ir kaunietis Ignas Kuckailis, kurio senelis Feliksas ir dėdė Viktoras Kuckailiai žuvo šiame mūšyje. Akmenys paminklo statybai surinkti iš Mikalinos kaimo laukų. Tai tarsi simbolis, nes 1923 m. žuvę tėvas ir sūnus Kuckailiai gyveno Mikalinos kaime. Iš kaimo vietovių kilę dauguma 1918–1920 m. Lietuvos kariuomenės savanorių, o lauko akmenys simbolizuoja lietuvišką stiprybę. Paminklo statymo darbams vadovavo meistras Arūnas Kuliešius ir Artūras Kuckailis, o svarbiausi padėjėjai – Jovaišių būrio šauliai.

(Bus daugiau)

1923 m. kovo 23 d. Varviškės mūšyje žuvusių karių ir šaulių atminimui 2011 m. birželį pastatytas paminklas Leipalingio mstl. kapinėse. 2016-10-26.

Vaikų laisvalaikio animatorė – „Happy Children“

ONUTĖ VALENSKIENĖ

Esu animatorė. Animatorė?! O ką tai reiškia? – dažnai klausia. Pabandyčiau paaiškinti, o kartu gal ir pati sužinosiu, ką nors nauja.

Vaikų laisvalaikio animatorė – taip save vadinu, kad nekiltų įtarimas, jog kuriu animacinius filmus. Turbūt animacija daugiausia ir siejama su vaikiškais animaciniais filmukais. Tačiau šis žodis turi keletą reikšmių. „Tarptautinių žodžių žodynas“ (Vilnius, 2013, p. 45) pateikia dar vieną žodžio „animatorius“ reikšmę – tai aktorius, judinantis lėles lėlių teatre.

Žodžiu „animatorius“ galima pavadinti ir asmenį, kuris rengia vaikų šventes, linksmina vaikus. Lotyniškai „animator“ reiškia „įnešantį kažką į gyvenimą“, o „anima“ – tai siela (visi taip pat žinome žodį „reanimacija“). Laisvalaikio animacija – tai laiko organizavimas tiek vaikams, tiek suaugusiems. Lietuvoje ir Lenkijoje užsiėmimai su animatoriumi – tai labiau pramoga vaikams. Užsienyje laisvalaikio animatoriai dirba su įvairiomis amžiaus grupėmis. Turizmo sektoriuje laisvalaikio animacija padeda pažinti lankomą vietą, naujus žmones, regioną, kultūrą ar vietos tradicijas. Darbo skelbimuose, šalia kambarinės, padavėjo ir kitų sezoninių darbų, dažnai ieškoma animatorių.

Pas mus animatorius įsivaizduojamas kaip asmuo, kuris 1) kūrybiškai užsiima su vaikais, 2) užsiima vaikais arba 3) šis darbas dar visai nepažįstamas. Puiku, kad diena iš dienos animatoriai tampa vis labiau mums pažįstami: ateina į darželį, į šeimos šventes, darbovietėse organizuojamus

Iš Onutės Valenskiėnės asmeninio albumo

renginius. Tai jau labai daug! Vis dažniau perkame paslaugą, kuri suteiktų džiaugsmą ar išskirtinį dėmesį mūsų mažiesiems. Keičiantis laikams, keičiasi ir vaikai: jie labiau reiklūs, o mes tiesiog per šventę norėtume ramiai atsigtuoti kavos. Jeigu mažasis visą popietę traukia už rankos į savo pusę, tai pokylis tikrai nebus vykęs: pavargstame ir suirztame. Ką daryti? Va, būtent tam reikalingas animatorius. Aišku nėra 100 proc. garantijos, kad mes visą dieną būsime ramūs ir atsipalaidavę, o vaikas viskuo aprūpintas. Animatorius nėra tas pats, kas geroji močiutė ar slaugė, kuri pamaitins ir užniūniuos vaikutį miegui.

Animatorius pasiūlys vaikui daug įvairių veiklų. Žaidimai su animatoriumi – vaikų laisva valia, niekas nevyksta per prievartą. Čia jau animatoriaus kūrybiškumas ir pastangos parodys, kiek vertas jo darbas. Aišku,

kaip su viskuo, būna geriau ir mažiau vykusių susitikimų – tačiau leidžiant vaikui rinktis iš kelių veiklų ir nuobodaus sėdėjimo užstalėje, jis dažniau pasirinktų veiklą. Padovanokime vaikui šventę su animatoriumi, o ne šventę su telefonu: manau, kad gyvenant išmaniųjų technologijų laikais – kiekviena pastanga sudominti jauną žmogų tu, kas vyksta čia ir dabar, yra didelis privalumas. O ir suaugusiems dažnai gera padūkti kartu su vaikais.

Animatoriaus darbu susidomėjau prieš kelerius metus. Svajonės ir laukios mintys leisdavo įdomiai leisti laiką su giminaičiais, vėliau su savo atžalomis, retkarčiais aplankyti vaikus darželyje. Šiais metais ryžausi imtis naujų iššūkių ir profesionaliai užsiimti vaikų laisvalaikio animacijomis. Išklausiusi mokymų ir registravusi veiklą galiu pristatyti Jums savo smulkujį verslą, mano perliuką

Iš Onutės Valenskienės asmeninio albumo

– „Happy Children“. Esu tas žmogus, kuris pramogauja su vaikais per įvairias šventes: gimtadienius, krikštynas, komunią, vestuves, išleistuves (lopšeliuose, darželiuose ir mokyklose), įmonėse ar bendruomenėse organizuojamas šventes, pasibuvimus gamtoje ir pan. Į darželius einu pasekti pasaką arba su edukacine programėle, vis dažniau tėvai kviečia į darželį gimtadienio proga arba tiesiog šiaip palinksminti vaikus. Šiame darbe visą laiką esu aktorė, bet ir geroji „mama“. Matydama degančias ir žiūrinčias į mane vaikučių akis, jaučiu, kad šis darbas tikrai man.

Mano mylimiausias personažas, kurį pamilau iš pirmo žvilgsnio ir su kuriuo ateinu į pirmuosius susitikimus su vaikais – tai Vienaragis. Jis gimė ir užaugo Vaivorykštės šalyje. Spalvotas, linksmas ir kupinas energijos – labiausiai pasaulyje mėgsta žaidimus ir pokalbius su vaikais. Kostiumas leidžia lengviau pasinerti į pasakų ir teatro pasaulį: ir aš, ir vaikai esame pasirengę išpūdžių kupinai kelionei. Mano tikslas – sudominti vaikus, drauge smagiai ir kūrybingai praleisti laiką ir palikti neišdildomų prisiminimų. Ar visa tai pavyksta, įvertinkite patys. Tikslaus šventės scenarijaus niekada neturiu, nes kiekvienas susitikimas yra kitoks, reaguoju į tai, kas vyksta aplinkui: kiek vaikų, kokio amžiaus, koks

šventės pobūdis. Tačiau visuomet yra tam tikras pagrindas, kurį bent iš dalies reikia įvykdyti:

- **judrieji žaidimai** (spalvingoji žaidimų skara, tunelis, šokinėjimo maišai, dvišmenės kelnės, virvė, jutikliniai maišeliai, kamuoliukai, balionai ir kt.),
- **mini disko** (dainos ir šokiai),
- **dailės užsiėmimai** (piešimas ant skaidrios plėvelės, akvariumo gamyba, sveikinimų knyga, smėlio piešiniai ir kt.),
- **balionų lankstymas**,
- **laikinosios tatuiruotės**,
- **veidukų piešimas**,
- **įvairiaspalvių kaselių pynimas**,
- **muilo burbulai**.

Naujam darbui skiriu daug laiko ir širdies. Daug kas klausia, ką veiki per dienas, juk pasirodymų nėra tiek daug, kad būtum užimta visą savaitę. Aišku, kad ne. Tačiau – kaip minėjau – šis verslas, tai mano išsvajotas ir išlauktas perliukas – kol ateinu pas vaikus, reikia gerai pasiruošti: sugalvoti personažą ir scenarijų, surinkti rekvizitus, išmokti dažymo, pynimo, pažinti ir išbandyti reikalingus produktus. Rašau pasakas, ieškau tinkamos muzikos, išgalvoju arba ieškau naujų žaidimų ir šokių.

Daug dalykų anksčiau atrodė, kad nemokėjau, o dabar ir suprojektuoju kostiumą (bet siūti nemoku), logotipą, sukuriu paprasčiausią tinklalapį. Aišku, daug darbų galima būtų

pavesti specialistams, bet aš kaip vaikas – tiesiog mėgstu mokytis per kūrybą, o ir lėšų ne viskam pakanka. Šalia turiu svarbiausius vertintojus – mano šeimą ir draugus: jie visuomet atvirai išsako savo nuomonę, bet ir labai padeda: siuva viską, ko man reikia, fotografuoja, projektuoja, dažo, saugoja vaikus, gelbsti didesniuose renginiuose (persirengia ir eina pas vaikus drauge su manimi). Visų darbų nevardysiu, bet artimų žmonių palaikymas neįkainojamas. Pavyzdžiui, šiuo metu su vyru gaminame „teatrinį nuotraukų namelį“. Kas tai per padaras, manau, greitu metu įsitikinsite.

Pakely sutinku tik gerus žmones. Nuo mažens žinau ir jaučiu, kad aš tiesiog gimiau po laiminga žvaigžde. Dažnai gaunu tikrai puikių patarimų, padrąsinimų, konstruktyvios kritikos, komplimentų ir dar visą maišą vertingų dalykų – ačiū. Vos per kelis mėnesius praturtėjau nuostabių nuotraukų kolekcijų, naujų pažinčių su kitais kerinčiais animatoriais ir kitų profesijų žmonėmis, kurie dirba tai, kas jiems patinka. Ir svarbiausia – neaprepiama geroji energija, kurią gaunu iš vaikų.

Pagrindinė mano veiklos vieta yra Suvalkų miestas ir apylinkės. Tačiau labai džiaugiuosi gaudama paklausimų ir užsakymų iš kraštiečių ir Lietuvos gyventojų: mielai vykstu į Punkską, Seinus, Lazdijus ir visur, kur mane kviečia. Tai dar tik kelio pradžia, tikiuosi, kad ne kartą susitiksime. Ačiū už visus kvietimus, kuriuos gaunu. Be Jūsų palaikymo – mano darbas būtų nereikalingas, o laki svajonė nepasiekiamą.

Kviečiu aplankyti mano tinklalapį <https://animatorhappychildren.business.site> arba feisbuko paskyrą **Animator Happy Children**. Visuomet laikiu skambučių iš Jūsų, tel. +48 515 551 841.

P.S. Jeigu kur nors pamatysite vaivorykštinę ar bėgiojančią Vienaragį (gal kitokią ypatingą personažą), su Jumis viskas gerai – turbūt tai tik aš. ☺

Lietuvos žiniasklaida

Po beveik pusantro mėnesio trukusios politinės sumaištys ir derybų liepos 5 d. keturios partijos pasirašė sutartį dėl išplėstos ir atnaujintos valdančiosios koalicijos. Sutartyje numatytos ir postų dalybos. Atnaujintoje ir išplėstoje valdančiojoje koalicijoje dalyvaus keturios politinės jėgos, kartu turinčios 76 mandatus iš 141 – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (LVŽS), Lietuvos socialdemokratų darbo partija (LSDDP), Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškųjų šeimų sąjunga (LLRA-KŠS) ir Tvarkos ir teisingumo partija (TTP).

LVŽS atnaujintame kabinete gaus 9 ministrų portfelius iš 14. Kultūros ministro postą jie formaliai turės dalintis su TPP, tačiau jau leista suprasti, kad dabartinis ministras Mindaugas Kvietkauskas neturėtų keistis. Vyriausybės vadovu išliks valstiečių žaliųjų deleguojamas Saulius Skvernelis. Pagal vieną iš koalicijos sutarties priedų, LVŽS partneriams atiteks 5 ministrų portfeliai: LLRA-KŠS deleguos vidaus reikalų ir susisiekimo ministrus, LSDDP turės užsienio reikalų ir žemės ūkio ministrus, TPP deleguos vieną – krašto apsaugos ministrą. Pavardės kol kas neįvardijamos, tik LSDDP lyderis G. Kirkilas patvirtino, kad Linas Linkevičius išliks užsienio reikalų ministru, o į žemės ūkio ministrus bus deleguojamas naujas žmogus. TPP vadovas R. Žemaitaitis sakė, kad į krašto apsaugos ministrus bus deleguojamas Seimo narys, tik neįvardijo pavardės. LLRA-KŠS pirmininkas Valdemaras Tomaševskis užsiminė, kad dar bus svarstoma, kas bus deleguojamas į šiai partijai skirtus ministrų postus, esą tai nebūtinai bus partiečiai. Didžiausia

intriga išlieka dėl Seimo pirmininko posto, kuris pagal pasirašytąją sutartį priklauso LSDDP, tačiau iki šiol parlamento vadovu pustrėčių metų buvęs LVŽS deleguotas Viktoras Pranckietis atsistatydinti atsisako, todėl Seime planuojama balsuoti dėl jo atleidimo („Verslo žinios“).

Antrą savo darbo dieną naujasis Lietuvos vadovas Gitanas Nausėda, viešėjęs su pirmu oficialiu užsienio vizitu Lenkijoje, užbaigė susitikimu su vietos lietuviais. Į susitikimą prezidentinė pora pavėlavo 50 min., porą lydėjęs užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius paaiškino, kad taip įvyko dėl užsitęsusių oficialių susitikimų. G. Nausėda atsiprašė už vėlavimą, padėkojo gausiai susirinkusiems lietuviams už atvykimą ir trumpai nupasakojo, apie ką kalbėjosi su Lenkijos prezidentu Andrzejumi Duda ir premjeru Mateuszu Morawieckiu.

Lrytas.lt portalo paklaustas, apie ką kalbėjosi su Jaroslawu Kaczynskiu, G. Nausėda pasakė, jog TTP lyderis „labiausiai buvo suinteresuotas, ar mes vienodai matome grėsmes iš Rytų ir ar turime bendrą poziciją tuo klausimu“. G. Nausėdos teigimu, Lietuvos ir Lenkijos požiūriai į Rusiją, Baltarusiją, geopolitines grėsmes labai panašūs, o pokalbis buvo draugiškas ir vaisingas, dėl to užsitęsė. Susitikimas su lietuviais ambasadoje Varšuvoje praėjo labai šiltai ir gyvai, tačiau G. Nausėdai visgi nepavyko išvengti aštrių ir net provokuojančių klausimų. Savotišką sumišimą sukėlė vienas jaunas Vilniaus lenkas, paklauses, kodėl prieš vykdamas draugiško vizito į Varšuvą, G. Nausėda į savo prezidentinės inauguracijos vakarinį priėmimą pakvietė asmenį, reikalaujantį, kad Lenkija gražintų Lietuvai

Suvalkus. G. Nausėda atsakė, kad jis neturėjo galimybės sužinoti visų svečių pažiūras, o teritorinei pretenzijai absoliučiai nepritaria, ir pareiškė, jog kalbėti apie tai XXI a. absurdiška, nes paaiškėtų, jog daugybė šalių viena kitoms turi kažkokių pretenzijų. Punsko lietuvių atstovas G. Nausėdos paklausė, kodėl pirmam vizitui pasirinkta ne Baltijos sesė Latvija ar Estija, bet Lenkija. Prezidentas atsakė, kad susidarė nuomonė, jog ši Lenkijos vyriausybė tiksliai žino, ko siekia, nori, o jos balsas yra vis labiau girdimas ES, todėl ir nusprendė pirmiausia vykti čia. Prezidentas atskleidė, kad į Latviją vyks po kelių dienų, o į Estiją vizitas nusikėlė dėl techninių kliūčių, kurių neįvardijo.

Po susitikimo kalbinti punskiečiai teigė kiek nusivylę, kad G. Nausėda neišsakė jų problemų Lenkijos vadovams, nors pastarieji priminė Varšuvos pageidavimus, jog Lietuva įteisintų originalių lenkiškų pavardžių ir vietovardžių rašymą. Punskiečiai teigė besistebintys kalba apie Vilniaus ir Varšuvos santykių atšilimą, nes jie to nejaučia. Priminė, kad Lietuva išlaiko keliasdešimt lenkiškų mokyklų ir vaikų darželių, o Lenkija esą kaip neskyrė, taip ir neskiria pakankamai lėšų keturioms lietuviškoms mokyklėlėms, kurios be Vilniaus paramos žlugtų. Šiuo metu siekiama atidaryti lietuvišką vaikų darželį Suvalkuose, tačiau miesto valdžia esą visokeriopai trukdo. Lietuviai prašė pagalbos premjero Sauliaus Skvernelio, tas kreipėsi į premjerą M. Morawieckį, tačiau viskas baigėsi pažadais. Daug metų nepavyksta išspręsti ir konflikto dėl Berznyko kapinių, kuriose paminklą žuvusiems lietuvių savanoriams lenkai apstatė Lietuvą žeminančiais

paminklais. Punkskiečiai pareiškė turintys įtarimų, jog jų problemas Lietuvos politikai apeina siekdami suartėti su Varšuva. Buvo priekaištaujama, kad Lietuvos vadovai, automobiliais vykstantys pokalbių į Varšuvą, Punske nesustoja. Nė karto per savo 10 m. karjerą nesustojo Dalia Grybauskaitė, tad abejojama, ar tai padarys ir G. Nausėda. Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė portalui lrytas.lt pripažino, jog punskiečių nusiskundimai nėra prasiimanys. Punsko viršaitis Vytautas Liškauskas G. Nausėdai padovanojo tradicinį punskiečių „kamino pyragą“ ir pakvietė apsilankyti pas juos. Viršaitis pareiškė, kad be Vilniaus pagalbos lietuvių išlaikyti būtų labai sunku ir vylėsi, jog bendradarbiavimas su nauju prezidentu bus darnus.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija penkiems išeivijoje gyvenantiems lietuviams skyrė premijas už tarptautinio lygio mokslo laimėjimus ir bendradarbiavimą su Lietuva. Premijomis bus apdovanojami lituanistas Giedrius Subačius ir medikas mokslininkas Rytis Prekeris iš JAV, Izraelyje dirbanti genetikė Lina Basel-Salmon, humanitarinių mokslų daktarė Dalia Staponkutė iš Kipro ir Vokietijoje gyvenanti lingvistė Sandra Petraškaitė-Pabst, praneša ministerija. Visi premijos laureatai savo akademinį kelią pradėjo Lietuvoje. Iškilminga mokslo premijų užsienio lietuviams teikimo ceremonija numatoma lapkričio 14–16 dienomis Kaune vyksiančio XVI pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo metu. Šios premijos skiriamos nuo 2007 m., iki šiol jas yra gavę 34 mokslininkai. Premijų tikslas – skatinti išeivijos mokslininkus puoselėti lietuvių ir siekti, kad jie garsintų Lietuvą, palaikytų glaudžius ryšius su Lietuvos mokslo bendruomene, aktyviai dalyvautų užsienio lietuvių bendruomenių veikloje (BNS).

PARODA

2018 metais šventėme Lietuvos šimtmetį bei pirmosios Šv. Jono Krikštytojo lietuvių parapijos Toronte 90-metį ir Lietuvos kankinių parapijos 40-metį. Šioms progoms paminėti Kanados lietuvių muziejus archyvas, bendradarbiaudamas su lietuvių parapijomis, paruošė parodą „Niekada nenuleisk sparnų“.

Rugpjūčio 11 d. ji atvežama į Punsko bažnyčią. Tą dieną po 12.15 val. šv. Mišių vyks parodos atidarymas. Ją galima lankyti iki rugpjūčio pabaigos.

Kviečiame dalyvauti atidaryme ir lankyti parodą! Išsamesnę informaciją apie parodą ir joje pristatomą kun. Petro Ažubalio asmenybę skaitykite kitame „Aušros“ numeryje.

DĖKOJAME

Širdingai dėkojame gerbiamai **Stasytei Zimnickienei** iš Kanados už saulės plokščių su lempomis Punsko kapinėse finansavimą.

Labai ačiū gerbiamos Elvyros Gibavičienės žentui **Zdzisławui Drazbai** už meninę metalinę tvorelę kibireliams, šluotelėms ir kitiems paminklų tvarkymo reikmenims kabinti.

Būtų labai gerai, kad kas nors mus išmokytų tinkamai rūšiuoti kapinių šiukšles – visiems būtų į naudą. Kiekvienas sutvarkytas kampelis, kun. Mariaus Talučio žodžiais, yra Dievo garbei ir žmonių naudai.

*Su pagarba.
Punskietės*

DOVANOJAME

**1,5 mėn.
šunelius.**

Teirautis tel.
723 897 355

PARDUODU

**šieno, šienainio
ir šiaudų
rulonus.**

Teirautis tel.
+370 60330577